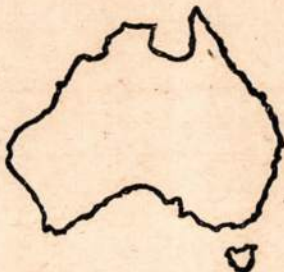

~~2~~

1949
13

2177

AUSTRALIJOS LIETUVIS

Dvisavaitinis Australijos lietuviu laikrasis

The Australian Lithuanian

Information Bulletin for the Lithuanians in Australia

AUSTRALIJOS LIETUVIS

Adelaide, 1949 m. birželio mėn. 20 d. - Nr. 13(21)

AUSTRALIJOS LIETUVIS - Pirmas Lietuvių Laikraštis Australijoje - įkurtas 1948 metų rugšėjo mėnesio 12 dieną Leigh Creeke, mažoje Pietų Australijos vietoje.

Išeina kas dvi savaitės.

AUSTRALIJOS LIETUVIS redaguojamas Redakcinės Kolegijos. Leidėjas - ats. redaktorius Jurgis Glušauskas

Redakcija raštus taiso bei trumpina savo nuožiūra. Honorarai mokami tik iš anksto susitarus. Nesunaudoti rankraščiai gražinami tik prieš tai išpėjus. Pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia Redakcijos nuomonę.

P r e n u m e r a t a: 12 mėnesių - 28 šil. -
6 mėn. - 14 šil., 3 mėn. - 8 šil. Atskiro numerio kaina - 1/4.

S k e l b i m a i: Prekybiniai - 1 šil. už skilties eilutę. Neprekybiniai - 2 penai už žodį. Nuolatiniam skelbėjams duodama nuolaida. Redakcija už skelbimų turinį neatsako

A d r e s a s: AUSTRALIJOS LIETUVIS, 2 Weroona Ave., Ascot Park, ADELAIDE, SA. Pinigams adresas: J. Glušauskas

2-Weroona Ave.,

Ascot Park,

ADELAIDE, S.A.

THE AUSTRALIAN LITHUANIAN - Information Bulletin for Lithuanians in Australia. Published by J. Glushauskas, 2 Weroona Ave., Ascot Park, Adelaide, SA

Mūsų žemė serga

BIRŽELIO MINTYS / Rašo Mindaugas Varnelis

Lygiai prieš devynerius metus, 1940 metų birželio mėnesio 15 dieną, SSSR kariuomenė okupavo Lietuvą ir tuo būdu buvo užgniaužta mūsų valstybinė nepriklausomybė ir laisvė. Po vienerių metų, tą patį birželio mėnesį, kai tukstančiai mūsų tautiečių - vyrų ir moterų, senelių ir kūdikių - buvo žiauriai ir nežmoniškai deportuoti Sibiran, bolševikinės okupacijos vaisiai ir lietuvių tautos tragedija iškilo visu savo nuogumu. Tuo būdu birželio mėnuo tapo tuo simboliu, primenančiu savo tautos kančias ir krauju nušlakstyta laisvės troškimą. Bet birželis gali turėti ir dar vieną, gal būt, net gilesnę ir platesnę prasmę. Primindamas savo tautos tragediją, birželio mėnuo, tuo pačiu verčia susimąstyti ir pagalvoti apie tas priežastis ir klaidas, kurios prie tos tragedijos privedė.

Lietuvos tragedija nėra viena visuma, bet sudaro atskirą ir pasakysiu, palyginus, nežymią dalį visos šitą planetą supančios tragedijos. Žmonijos istorijoje dar negirdėtas smurtas, rodos, niekieno nestabdomas triumfuoja, iki visiškos paniekos nuvertindamos žmogų, jį degraduodamas į kažkokią priemonę, daiktą, neturinčią teisės savarankiškai mąstyti ir sau patinkamai gyventi butybę. Ir kaip mes sau šitą reiškinį beaiškintumeme - Dievo bausme ar žmonijos išsigimimu - kaltę glūdi ne kur kitur, kaip pačiame žmoguje.

Žmogus šiandieną dažnai yra kaltinamas beidėjiškumu, lėkštumu, perdideliu sumaterialėjimu, ir nors mes dažnai skundžiamės nesibaigiančiomis partinėmis ir nepartinėmis, ideologinėmis ir neideologinėmis

XX

- š i a m e n u m e r y j e -

LIETUVIŲ KULTŪROS FONDO Organizacinio Komiteto Žodis (4 psl.) ir LKF Apygardos Valdybos rinkimo nuscatai (30 psl.) • "Australietis" prašo konkrečios informacijos (5 psl.) • Prof. Vytautas Žemkalnis rašo apie lenkų kalbą Vilnijuje (8 psl.) • J. Peleuskas kelia svarstytinias problemas (12 psl.) • J. A. Jūragio ir J. Mikšto eilėraščiai (9 ir 13 psl.) • Informacija apie LIETUVIŲ KALBOS VADOVO spausdinimą. NAUJAI GAUTŲ KNYGŲ sąrašas paskutiniuose puslapiuose.

XX

rietenomis - ar jos vystytusi paskirose parapijose, ar plačiame tartautiniame forume - vis delto to gilaus ir viską apvaldančio idėjiškumo trūksta netgi ir labiausiai į idėjiškumą pretenduojančiuose susigrupavimuose. Šiandieną viskas sprendžiama konkrečių jėgos principu, biologine žmonių arba ir tautų būtinybe gyventi, o idėjos palieka kažkokia blankia dekoracija. Iš kur visa tai kyla? Ir ar kada nors žmonijos istorijoje jau yra buvę kitaip, ar kada nors nebuvo karų, kurių vienintelę tikrąją priežastį terandame ekonominiuose faktoriuose, o ne skambiuose patriotizmu persisunkusiuose žodžiuose? Šitas argumentas yra svarus ir beidėjiškumu moderniusius laikus kaltintojus pas-

tato prieš keblią problemą. Bet vis dėlto, nors mes ir prileistume, jog pirmoje eilėje ūkiški veiksniai sąlyguoja tarpusavį žmonių bendravimą, bet faktas lieka faktu, kad idėjinis žmogaus pasaulis sudaro didelį ir reikšmingą akstiną gyvenime. Todėl, tur būt, ir tarptautinė, šalia Jungtinių Tautų sukurtoji organizacija UNESCO, kurios užduotis kaip tik ir yra rūpintis dvasiniu žmonijos gyvenimu, savo konstitucijoje isirašė, kad "karų pradą glūdi žmonių sielose, ir kaip tik todėl, žmonių sielose privalo būti sukurtas taikos skydas". Jei gu mes šią premisą laikysime neklaidinga, gausime logingą išvadą, kad mes ir tik mes - patys žmonės - esame kalti dėl viso šito aplink mus besivystančio nežmoniškumo, kad, pasak ano poeto, mūsų žemė serga ir ją reikia kuo greičiausiai gydyti.

Ligšiolinis mūsų idėjinis gyvenimas remėsi feodalinėje visuomenėje susiformavusiu humanizmu. Humanizmas bazavosi žmogaus intelektu, ir kaip paradoksaliai tai besikambėtų, tas perdėtas pasitikėjimas intelektu humanizmą privedė prie bankroto. Tas pats humanizmas, kuris ilgus metus buvo akstinas žmonijos kultūrejimui ir pažangai, moderniuosiuose laikuose supasavo ir savo vietą užleido reiškiniui, kuriam netgi buvo reikalinga nukalti naują žodį - genocidas. Šitas humanizmo išsisėmimas bus suprantamas, jeigu mes prisiminsime anų laikų feodalinę visuomenę, kurioje humanizmas gimė. Anuomet civilizuo-tasis pasaulis praktiškai buvo pasiskirstęs į dvi visuomenes. Tai aristokratija, kurioje ir buvo gyvas humanizmas, ir liaudis, tamsi, primityvi, tegyvenanti iš prosenių paveldėtomis formomis, tesidžiaugianti primityviu folkloro grožiu ir tesivadovaudama įgimtomis žmogiškosiomis dorybėmis. Tarp šių dviejų visuomenių buvo didžiulė praraja, ne tik socialinė, bet ir dvasinė prasme. Eklezijos, kuri buvo kaip tik tos aristokratijos įtakoje, skelbiami dėsniai, kad "valdžia yra iš Dievo", buvo laikomi nepajudinamais ir neklaidingais ne tik pačios aristokratijos, bet ir liaudies. Tuo tarpu, humanistinis intelektualizmas, nepakešdamas dogminių varžtų, ieškodamas reliatyvių tiesų, priėjo tiesiog "revoliucinių" išvadų. Kilo "laisvės, brolybės, lygybės" šūkių, kurie negalėjo nepatikti liaudžiai. Kilo idėjos grįžti prie gamtos ir primityvizmo. Liaudis po truputį pradėjo įsisąmoninti, kad "valdžia nebūtinai turi būti nuo Dievo", kas ryškiausiai ir konkrečiausiai pasireiškė per Didžiąją Prancūzų Revoliuciją. Bet intelektualinio humanizmo kelias čia dar nesibaigė. Intelektas dar labiau išsilaisvinęs iš dogminių ir prietarų varžtų, išsivystė į nepaprastą technikos pažangą, kuri, savo keliu, iš pagrindų pakeitė visą tuometinio civilizuo-tojo pasaulio veidą. Visuomenė išsidiferencijavo visai skirtingais pagrindais. Išaugo nauja klasė - miestų pramonės darbininkija. Susiformavo kapitalistinė ūkio sistema. Ir šitoje naujoje visuomenėje humanistinėms idėjoms pasidarė nepaprastai ankšta. Nuo pagrindinių humanizmo principų atitrūkęs intelektas buvo įkinkytas visokiausių mašinų ir ginklų tobulinimui ir gamybai. Tas gilus etinis humanizmo pradą visiškai išsijungė iš gyvenimo kaip tik tuo metu, kada jis, gal būt, buvo labiausiai reikalingas. Taip vadinamas proletariatas - darbininkija skurdo, buvo visapusiškai išnaudojama ir skriaudžiama. Tuo tarpu tradiciniai ir luo-

miniai skirtumai tarp "aukštesnės" ir "žemesnės" visuomenės pusės baigė išnykti, o jų vietoje atsirado piniginės matas, kuris dar ir psichologiniai aštrino skurdo ir pertekliaus kontrastą.

Tokios etinės - o tuo pačiu ir humanizmo - krizės šešėlyje pradėjo vystytis dabartinis pasaulio vaizdas. Darbininkija pradėjo organizuotis ir kovoti dėl žmoniškesnių gyvenimo ir darbo sąlygų. Organizuoja darbininkija išsivystė netgi į galingą politinę srovę - įvairių kraštų socialistines partijas. Kokią reikšmę politiniame valstybių gyvenime šiandieną turi organizuotoji darbininkija parodo, faktas, kad Trumanas USA prezidentu išrinktas buvo tikrai profesionalių sąjungų rėmimo dėka. (Rinkimus laimėjęs jis pasakęs: "Labour did it"). Vadinasi, toji kadaise taip tamsi liaudis šiandieną jau yra reikšmingas faktorius gyvenime, bet etinės intelektualinio humanizmo normos jai svetimos ir nepriimtinos. Eilinis dirbantysis (o tokiais šiandieną yra 95% dirbančiųjų) tesivadovauja įgimtomis žmogiškosiomis dorybėmis, kurios vienos ir nepersunktos moderniojo žmogaus buitimi bei pažinimu pasidaro kažkaip neefektingomis. Šiandieną ištisos tautos (vokiečiai), matydamos savo vadų sadistinius poelgius ne tik kad neprotestuoja, bet dargi tyliai tam pritaria. Pagaliau, neieškodami pavyzdžių toli, ir eilinis mūsų tautietis, girdėdamas pasakojimus apie negirdėtus žiaurumus Gestapo ir NKVD rūsiose, arba apie masines mirtis kacetų krematoriumuose, į tai tereaguoja neįsivaizduojamu abuoju. Gal būt, tai įpratimas, bet šiurpus ir nepateisinamas įpratimas.

Nežmogiškos sovietinio komunizmo sistemos esminė klaida glūdi kaip tik etinėje srityje. Jis, nuėjęs savais keliais kadaise visiems bendroje kovoje dėl žmoniško plačiųjų masių gyvenimo, savo tikslo siekime ėjo be jokių kompromisų ir sąvaine turėjo atmesti intelektualinio humanizmo principus, kurie iš esmės buvo svetimi Rusijos liaudžiai. Bet - sąmoningai ar nesąmoningai - bolševizmas nusigrėžė ir nuo elementariųjų įgimtų žmogiškosios etikos dėsnių. Jų nepamiršo Vakarai, kur jie reiškiasi demokratinėmis formomis. Bet, kaip minėjau, tie elementariniai dėsniai moderniojo žmogaus jau buvo per primityvūs, ir kas pilnai užpildė liaudies sąmonę prieš 200 metų, šiandieną nebeatenkina nė žemiausios visuomeninės klasės atstovo.

Vadinasi, dabartinė mūsų žemės tradedija glūdi ne tiek atskirose sistemose arba kabinetinėse tų sistemų kūrėjų klaidose, bet tose plačiose masėse, kiekviename paskirame žmoguje. Taigi, nuo to žmogaus ir privalo būti pradėtas gydymas. UNESCO generalinis direktorius, žinomas Pietų Amerikos kultūrininkas dr. Torres Bodet kartą išsireiškė:

"Kasdieną mes vis aiškiau matome, kad humanizmas, kuris bazuojasi vien tik intelektu, nebėra ir negali būti visuotinai priimtinas. Jo nepakako ypatingų mūsų vakarietiškosios civilizacijos problemų išsprendimui. Intelektas visą savo energiją išliejo technikos srityje, bet pasirodė nepajėgus prižadinti tikrąsias žmogiškosios didybės jėgas. Mūsų užduotis yra sujungti intelektą su žmogiškosiomis dorybėmis. (m.p.-M.V.) Šito naujojo humanizmo sukūrimas yra didžiausioji mūsų visų pareiga."

Tas Naujasis Humanizmas, kuris sintezėje sujungia igimtuosius etinius dėsnius su humanistiniu intelektualizmu, ir turi būti skiepinamas kiekvienam žmogui atskirai, tuo būdu išugdydamas gilia asmenybės vidinę kultūrą.

Šitas, vidinės žmogaus kultūros ugdymo mintis tyčia pabrėžiu birželio mėnesy, mūsų tautos gedulo mėnesyje. Nes mes tuo pačiu metu gedime ne tik žuvusių ir nukankintų mūsų tautos vaikų, bet ir visos krizę pergyvenančios žmonijos aukų. O tos krizės nugalejimas priklauso nuo mūsų visų. Lengvabūdiškai visu kuo kaltindami bolševizmą ir nedėkingą Lietuvos geopolitinę padėtį, mes pamirštame pasižiūrėti į save. Nes "žmonių sielos gelmėse glūdi karų ir kitokių nelaimių pradai" ir tuo būdu kiekvienas mūsų tampa sergančios Žemės atspindžiu. Todėl ir gydyti ją pradėkime kiekvienas savo viduje, tapdami plačiomis kultūringomis asmenybėmis.

Darbą baigiant

LIETUVIŲ KULTŪROS FONDO AUSTRALIJOJE ORGANIZACINIO KOMITETO ŽODIS Į LIETUVIŲ VISUOMENĘ

Artėja LIETUVIŲ KULTŪROS FONDO Australijoje apygardos valdybos rinkimų diena. Rinkimų pravedimo būdas jau yra suprojektuotas ir skelbiamas šiame "Australijos Lietuvio" numeryje. Šia proga, Org. Komitetas, matydamas savo darbą artinantis prie pabaigos, nori pasidalinti viena kita mintimi su Australijos lietuvių visuomene.

Lietuvių Kultūros Fondo Australijoje Organizacinis Komitetas, kaip yra žinoma, nėra rinktas organas, bet LKF Centrui pavedus, sudarytas iš keturių asmenų "Australijos Lietuvio" redakcijos. Savaimė suprantama, būtų visiškai keista, jeigu kas nors Org. Komitetui statytų pasitikėjimo klausimą. Org. Komiteto pagrindinis uždavinys yra pastatyti LKF Australijoje ant kojų ir paleisti eiti, o kaip jis eis ir kur nueis, bus atsakinga jau visų narių rinktoji, atseit, pasitikėjimą turinti, valdyba. Tačiau, tam tikra prasme, Org. Komitetas jaučia turis pasitikėjimą, gaudamas vis naujus istojimo pareiškimus ir laiškus.

Jeigu jau šiandieną Organizaciniam Komitetui tektų visus LKF Australijoje reikalus perduoti naujai išrinktai apygardos valdybai, tai Org. Komitetas galėtų perduoti £ 8/15/- (turėta apie 5 šil. smulkių išlaidų), virš 70 narių ir dvi skyrių užuomazgas - Queenslande ir Pietų Australijoje. Tai vis apčiuopiami dalykai. Kitas reikalas - planai, sumanymai, norai.

Org. Komiteto nariai būsimajai valdybai nori palikti taip pat ir eilę pasiūlymų. Svarbiausieji iš jų būtų šie:

Mokyklų klausymas. Gal būt, būtų įmanoma kiekvienais metais suorganizuoti tam tikras stovyklas - mokyklas - kursus, kuriuose mokyklinio amžiaus mūsų vaikai galėtų gauti bent pagrindines žinias apie Lietuvą. Suprantama, tėvai tą jau bus davę, bet kai kuriais atvejais, kaip antai, lietuvių kalbos ir rašybos, Lietuvos istorijos ir geo-

grafijos, kartais reiktų ir žinovo pagelbos. Viena iš didžiųjų kliūčių tam būtų mūsų didelis išsisklaidymas. Tuo atveju, LKF bent galėtų aprūpinti tėvus medžiaga, kuri būtina reikalinga mūsų tautos prieaugliui bemokant.

Lietuviška biblioteka. Šiuo metu lietuviškosios knygos įsigijimo Australijoje galimybes galime laikyti patenkinamomis, lyginant su kitais kraštais. Tačiau šios galimybės gali greitai pasibaigti, nes lietuviškų knygų šaltinis Vokietijoje po truputį džiūna ir, turime sutikti su faktu, kad su laiku ir visai išdžiūš. Taigi, LKF turės sudaryti lietuviškų knygų, išleistu, tarp kitko, ne vien tik Vokietijoje, atsargas - biblioteka, kuri bus prieinama visiems Australijos lietuviams. Kadangi šis reikalas yra neatidėliotinas nei vienai dienai, Org. Komitetas Australijoje jau ėmėsi žygių.

Spaudos leidimas. Reikia pagrindinai ištirti lietuviškos spaudos etc. leidimo galimybes vietoje, USA, Kanadoje. Org. Komitetas tuo reikalu irgi jau yra pradėjęs rūpintis.

Org. Komitetas nuoširdžiai trokšta LKF Australijoje perduoti į darbingas ir sėkmingas rankas. Australijoje LKF uždavinių įgyvendinimas tepareis nuo Fondo narių ir rinktųjų organų aktyvumo. Juo daugiau bus dirbančiųjų, tuo tikslai bus lengviau pasiekiami.

LKF AUSTRALIJOJE
ORGAN. KOMITETAS

1949.VI.18.-

Prašau konkrečios informacijos

/PAKLAUSIMAS MR. G. ŽEMKALNIUI/
Rašo - "Australietis"

Lietuvoje būti neteko ir nieko apie ją negirdėjau, kol pas mus neatsirado emigrantų iš Europos. Keli jų - lietuviai man pasakojo apie aną tolimą kraštą. Susidomėjau. Prašiau, kad daugiau apie savo gimtinę pakalbėtų. Ir ot, čia neseniai vyrai atsinešė "Australijos Lietuvio" Nr.11 ir perskaitė man Mr.G.Žemkalnio straipsnį "Ko norėtume?"

Iš jo aš supratau, kad ta Lietuva buvusi baisiai keista ir juokinga valstybė. Tokia maža, o taip pasinešusi į militarizmą, nes turėjusi labai didelę kariuomenę ir didesnę savo biudžeto dalį skyrusi "kariuomenės paruošimui ir apsiginklavimui". Kaimas gyvenęs žibalo ir balanės gadyneje, o rudeni ir pavasari iki ašių skėsdavęs dumble. Neturėjusi savo elektrinių, nes pati sostinė Kaunas kažkokiai svietimos valstybės bendrovei už kilovatvalandą mokėjęs "apie litą". Vilniuje, kuris (mano žiniomis) iki 1939 m. buvo Lenkijos valdžioje, elektra kainavusi "panašiai", atseit, irgi "apie litą". Darbininkija gyvenusi kažkokiose "brazilkose", darbai buvę juodi ir balti ir dėl to daugelis darbininkų su simpatijomis sutikę okupantus. Valsčių raštininkai buvę žmonės su didesniu išsilavinimu negu kariuomenės karininkai. Ir atrodo - vien tik neturi gabumų vyrukai, negalėdami net valsčių raštininkyste verstis, mušėsi į karininkus, siekdami "neišsemiamu

aruodu". Valdžia būtų galėjusi "milžiniškas sumas sutaupyti nutraukusi išlaidas kariuomenei įrangies bei žibalo importui", būtų galėjusi sunaudoti tas sutaupas darbininkų būklei gerinti, ligoninių ir mokyklų statybai, kelių tiesimui - bet to nepadare. Darbininkai buvo visaip išnaudojami, gavo tik trupinius, o net nesusiprato susiorganizuoti savo reikalams ginti.

- Nekaip, visai nekaip buvo pas jus, - sakau aš lietuviams, - keista, kaip ta jūsų Lietuvėle su tokia tvarka galėjo išsilaikyti net 23 metus laisva. Dabar man aišku, dėl ko jūs, gavę proga, iš jos pabėgote. -

O jie man sako: "Bet, mister Australieti, pas mus buvo visai ne taip. Lietuvoje viskas buvo "very nice", mes visai nenorėjome bėgti iš jos ir mes grįšime atgal į ją kai tik nebus joje priešų."

Man dabar taip ir neaišku kuo tikėti: mano kaimynais lietuviais, ar Mr. G. Žemkalniu. Aš laikau Mr. G. Žemkalnį gudriu žmogumi dėl to, kad jis spaudoje dalyvauja - straipsnius rašo. Mr. G. Žemkalni, Tamsta, matyt, esi arčiau autentiškų informacinių šaltinių Lietuvoje stovėjęs ir jos valstybinį gyvenimą pažįsti labai gerai, dėl to aš kreipiuosi į Tamstą, prašydamas sekantių informacijų, kad galėčiau susidaryti galimai tikresnį vaizdą apie Tamstą Lietuvą.

1. Ar Tamsta galite patiekti Lietuvos valstybės bent kelių nepriklausomo gyvenimo metų valstybinio biudžeto davinių, iš kurių konkrečiai būtų matyti kokios sumos buvo skiriamos apsiginklavimui ir kokios kultūriniais bei krašto gerbūvio kėlimo reikalams? Ar galite pasakyti, koks gyventojų nuosimtis tarnavo aktyvioje karo tarnyboje? Minėtus davinius sulyginus su kitų valstybių, to meto biudžeto samatomis ir daviniais, būtų galima nustatyti, ar Lietuva buvo labiau pasinešusi į militarizmą negu jos kaimynai, ar ji labiau negu kaimyninės valstybės buvo kultūrinuose ir socialiniuose reikaluose apsilėidusi.

2. Ar Tamsta, Mr. Žemkalni, galite nurodyti kuriose apylinkėse ir koks gyventojų nuosimtis Lietuvos Nepriklausomybės laikais vartojo pasišvietimui balansas? Be to, Tamsta klystat laikydamas žibalo gadynę pasenusia. Milijonai motorų kasdien suvartoja milijonus galonų žibalo ar įvairių skysto kuro mišinių, kur žibalas yra stambi sudedamoji dalis. O jei žibalas yra visur vartojamas, vadinasi, jo gadinė nėra pasenusi ir jo vartojimas Lietuvai nedaro negarbės ir nėra atsilikimo požimys.

3. Gal Tamsta galite plačiau paaiškinti apie belgų elektros bendrovę Lietuvoje? Kodėl Lietuva neįstengė pasistatyti savo elektrinių ir naudojosi svetimų bendrovių patarnavimais? Kokia pinigine suma Tamsta turite galvoje, sakydamas "apie litą"?

4. Ar Tamsta rimtai manote, kad tuometinė Lietuvos valdžia yra atsakinga už tai, kad lenkų okupuotame Vilniuje elektra kainavo "panašiai" - vadinasi, tiek pat, kiek Kaune? Dėl nepilnų 9 mėnesių - nuo Vilniaus grįžimo Lietuvai iki Nepriklausomybės nustojimo - Vilniaus krašte buvusios tvarkos ir kainų kaltinti Lietuvos valdžią yra be pagrindo. O gal Lietuvos valdžia, Kauną išnuomavusi belgams, buvo išteigusi Vilniuje elektros bendrovę lenkams ir taip plėšė vilniečius?

5. Ar Tamsta negalėtumėte plačiau apibūdinti kas tai yra "Brazilka"? Mano paklaustas pažįstamas lietuvis atsakė Kaune nebuves, jos nematęs ir nežinąs kaip ji atrodo. Tamsta ją pavadinai garsia. Taigi, koks buvo gyvenimas "Brazilkoje" ir kiek Lietuvos darbininkų - prašau konkrečiais skaičiais! - gyveno panašiose sąlygose?

6. Koks Nepriklausomos Lietuvos karininkų nušimtis Tamstos, Mr. G. Žemkalni, žiniomis buvo mažiau išsilavinęs negu valsčiaus raštininkai?

7. Kokiose užsienio ginklų firmose Lietuvos valdžia laikė savo kariską atstovybes ir kiek tai yra Lietuvai kainavę?

8. Ar Tamsta turite supratimą kiek metų užima užtvankų statyba? Kokie reikalingi medžiagų resursai, specialistų kadrai ir kiek toks mažas kraštas, kaip Lietuva, turi būti finansiniai pajėgus, kad tokį projektą kaip Nemuno kilpos kanalas, užtvanką ir Birštono elektros jėgainę galėtų įvygdyti? Ar būtų Lietuvai užtekę pinigų ir laiko tą projektą įvykdyti?

9. Tamsta esi įsitikinęs, kad didžiausios Nepriklausomos Lietuvos vidaus negerovių priežastys buvo kariuomenė ir anglies bei žibalo importas. Tamsta tvirtini, kad buvo galima milžiniškas sumas sutaupyti nubraukus išlaidas tiems dalykams. Gerai. Ar Tamsta esate įsitikinęs, kad, jei Lietuva nebūtų laikiusi kariuomenės, būtų galėjusi išvengti 1940 ir po jų einančių metų likimo? Ką Tamsta patartumėte naujai atsistatysiančioje Lietuvoje vartoti motorų ir garvežių kurenimui, anglies ir žibalo vietoje? O jei Tamsta galvojate, kad kaimiečiai, vartodami žibalines lempas, kraštui nuostolį davė, gal galėtumėte pasakyti kokias "milžiniškas sumas" jie per metus sukūrendavo savo lempos žibalo pavidale ir kiek ligoninių ar mokyklų už tuos pinigus būtų buvę galima pastatyti, kaip darbininkų buklę pagerinti?

10. Tamsta sakote: - Lietuvoje neturėjome profesinių sąjungų pilna to žodžio prasme. - Prašau, kokia prasme? Ar pilna žodžio prasme - "profesinės sąjungos", ar pilna žodžio prasme - "neturėjome"? Ar Tamsta žinote tikrąją priežastį kodėl Lietuvoje profesinių sąjungų nebuvo?

Tuo tarpu tai ir viskas, ką Tamstos straipsnis apėmė.

Mr. G. Žemkalni, manau, Tamsta būsi toks malonus ir prašomas konkrečios informacijos nepasigailėsite. Aš džiaugiuosi, kad Tamstos asmenyje Australijoje suradau žmogų, kuris daug apie Lietuvą žino ir į kurį man rūpimais klausimais galiu kreiptis.

Mano pažįstami lietuviai nepatenkinti Tamstos str. antrašte "Ko norėtume?". Jie sako, kad labai neaišku kas tuo str. norėta. Jie sako, kad, aplamai, nebuvo ko norėti. Kad Tamsta už visus norėti negalite ir neturite teisės, jie sako. Ir kad Tamsta daugiau daugiausia galėjote sakyti "ko norėčiau" - sako jie.

Bet aš esu Tamstos nuomonės, kad kiekvieno, tėvynę mylinčio, žmogaus garbės pareiga yra visur, tarp saviškių ir tarp svetimų, garsinti savo krašto garbę, turtus ir grožį.

Thank you, Mr. G. Žemkalnis.

VEIDU IR ŠIRDIMI Į LIETUVISKĄ KULTŪRĄ. -

- VISI TAPKIME LIETUVIŲ KULTŪROS FONDO NARIAIS.

Lenkų kalba Vilnijoje

Rašo Vyt. Žemkalnis

Lietuvos kunigaikščiams teko valdyti didžiulius slavų gyvenamus plotus ir todėl, savaime aišku, administracinė kalba teko pasirinkti slaviška - iš pradžios gudiška, o vėliau lenkiška. Aplamai, tais laikais nacionalizmas buvo pačios viduramžių bažnyčios ir humanistinio sąjūdžio smerkiamas. Svetima kalba maža, palyginus, teturėjo įtakos į Vilniaus kultūros vystymosi raidą. Lenkų kalba apskritai negalėjo turėti ypatingos, kultūros požiūriu, lenkinimo įtakos, nes jos vartojimo plotas buvo nepaprastai ribotas. Patys lenkų mokslininkai ("Język polski na Wileńszczyźnie" - Halina z Jablonskich Turska) teigia, kad lenkų kalba Vilniuje niekur nesijungė su lenkiškaisiais plotais: ji tik sudaro tam tikrą mažą salelę lietuvių ir gudų jūroje.

Vilniečiai, vartoja lenkų kalbą, dar ir šiandieną sakinius konstruoja lietuviškai ir vartoja apskritai lietuviškų žodžių, arba taip vadinamą lituanizmą. Ką ir bekalbėti apie liaudį ar paprastus miestiečius, jei Vilniaus poetų Mickevičiaus, Sirokomles ir kit. raštai skiriasi nuo lenkų literatūrinės kalbos.

Lietuviai, neturėdami savo kalboje priebalsio "ch", taria jį kaip "k".

Vilniečiai, kalbą lenkiskai, taria: "kumpielik klieba" vietoje "okrajec chleba", "niekai" - "niechai", "kodzic" - "chodzić".

"o" ir "e" taria kaip "a". Nekatrosios giminės žodžius keičia į moteriškąją giminę:

"ciężka lužka" vieton "ciężkie lużko"

"podbiła oka" vieton "podbite oko" ir t.t.

Begalės lietuviškų žodžių neva su lietuviškom galūnėm:

Vilnietišškai	Lietuviškai	Lenkiškai
Kumpiak Kumpielik	Kumpis Kumpelis	Szynka Przylepka, okrajec chleba.
Royst, royscik Szakalik, szakaliuk Szeszek Żegary Żergac, przeżergac	Raistas Šakalys, šakaliukas Šeškas Žagarai Žergti, peržergti	Bloto Trzaska, luczyvo Tchórz Chróst Kroczyć, przekroczyć, obkroczyć
Podynka Poszor Sviren, svironek Zakluczyc, odkluczyc	Puodinėlė Pašaras Svirnas, svirnelis Už-atrakinti	Garnek do mleka Pokorm Spichlerz Zamknąć, odemknąć

sz - š, cz - č, rz - ž, pz - š, a - on, ó - u

Apleistoje karčiamoje

Rašo Vistaspats

Vokiečių šiaurės pajūryje tarp retų pušų stuko apleistos karčiamos namas. To namo stogo vienas galas dar pakenčiamas, vanduo nevarva. Jo kitas galas sušniokštas, gabalai tolio pasišiauše, lyg būtų buvę didžiulės audros paliesti. Mūro sienų langai su medžiu dingę. Kai kurie jų naujai lentomis apkalti. Išėiginės durys sukrypę, bet dar laikosi. Viduje, kiaurojo stogo gale, tikra jovalynė: sienos nuplikusios, asla šiukšlių kupina.

Kitame gale kiek jaučiau. Medinės grindys dar tvirtai laikosi. Pasieniais užsilikę siauručiai suolai, dar keletas stiprių stalu stovi ir užsilikęs bufetas, kurio virsus marmuru padengtas. Ant sienų užsilikę įvairūs užrašai sako, kad čia būta geros karčiamos. Jos lankytojai galėjo gauti kiaulienos, jautienos, net paukštienos ir gerai putojančio alaus, - na, ir kitų stiprių gėralų. Bet tai būta seniai... O dabar vietos vokiečių jaunimas šeštadienio vakarais čia susirenka pašokti. Ateina ir Frida su Hansu. O-o! Hansas! Kas iš vietos jaunimo nepažįsta augaloto, raumeningo Hanso? Jo bokso smūgiai labai taiklūs, jos visoje apylinkėje skaitosi nenugalimu. Ne veltui jis pasirinko sau Fridą, vietos pažibą.

O ta Frida, - kam ji nebuvo galva susukusi? Kas prie jos nesimeilino? Mėgino meilintis, bet visi žinojo, kad reikia būti atsargiems... Tokių kietų raumenų, kaip Hansas, kitas čia niekas neturėjo. Nevysi ir ne visuomet drįso ją pašokdinti.

Kai Hansas su Frida šoka, tai šokėjų skaičius sumažėja. Vieni nori pasigrožėti, kaip Frida šoka, o kiti gal prisibijo, kad šiems nekliudytų.

- Hans, kelinta valanda? - Jau keletą šokių sutrypusi, gerai įprakaitavusi, klausia ji Hanso.

- Tu ir vėl eisi? - vieton atsakymo klausia Hansas.

- Eisiu, - tvirtai atsikerta Frida.

- Aš tave užsmaugsiu, - iškėlęs dešiniąją ranką, lyg smaugti pasirusęs, sako Hansas.

Frida išima iš rankinuko amerikoniškų ci arečių pakelį, duoda Hansui ir besišvpsodama taria:

- Na, Hans, gerai? Gal nori šokolado?

- Aš tave primušiu, - kumštį suoniaužęs prideda jai prie krūtinės, o kita ranka gautas ci aretes kiša į kišenę.

- Hans, toks tu man šlykštus. Liaukis, neužsimiršk kuo tu buvai, ką čia veikei, kiti tokie kaip tu jau seniai sėdi...

Staiga Hanso veidas išbala. Jo rankos nusvyra ir jis ramiau, gal meiliau tvirtina:

- Frida, tu mane žinai, juk aš taip sau. Mano rankos prieš tave nepakils. Bet suprask, man labai nesmagu... Kam tu su tuo svetimu ir veik kas vakaras...

- O amerikoniškas cigaretės rūkyti gerai? Šokoladas skanus? Būk protingas. Žinai, koks dabar gyvenimas? Svarbiausia, tu ramus, liuosas, visi tyli... - Prisiglaudusi lyg katė prie Hanso kalba Frida.

O-o, jei ne toji Frida, jei ne tasai svetimasis... Hansas jau senai kalėtų. Visas apylinkės jaunimas gerai žino, kuo netaip dar senai buvo Hans, kokia uniforma jisai vilkėjo. Bet štai Frida, jos

toji pažintis ir gal dar daugiau. Dabar visi itaria ją ir Hansą svetimoje slaptoje tarnyboje esant - visi tyli, lyg vandens burnoje turētu.

- Ei, Hans, šokam, mūsų dienos!

Ir Hans su Frida šoka, šoka taip, kaip niekas kitas. Grindys bilda, dulkės lekia, armonika čirškia. Pora už poros sukas, veidai prakaituoja, juos dulkės dažo. Sukas, šoka iki vėlybos nakties.

- Hans, aš jau einu, - paleidusi iš glėbio Hansą sako Frida.

- Aš palvėdėsiu, - peršasi Hans.

- Ne, nereikia, aš viena, - tvirtai atsako Frida ir dingsta.

Lyg šunelis nurimsta Hansas ir karčiamos kampe susitraukia.

Kur buvęs nebuvęs ateina šlubis, jis artinasi prie Hanso. Jo kuprelė mažiukė, vienas šonas ilenktas, bet eina tiesiai, drąsiai nesusilenkęs.

- Hans, nori gerti, turi cigarečių? - priartėjęs šlubis klausia Hanso.

- Jaohl, - duok, atsako šis.

Ivyksta iš šalies nepastebimi mainai. Fridos cigaretės jau šlubio kišėnėje ir puslitrus degtinės jau Hanso rankose. Prisilytėjo lūpomis ir butelis tuščias. Iš pradžių jo veidas išbalo, paskui ikaikto ir žibančiomis akimis jis taria:

- Fritz, šituo buteliu aš jai sudaužysiu galvą... - Tai išgirdus Fritzo akys staiga pasidaro smailios, jos tokios tampa smailios, kad tarytum du ilgi pagaliukai iš akių vokų išlenda.

- Hans, būk protingas, ji gera mergužėlė, ji žino, ką daro! Jei ne ji, gal jau senai kabotum ant kurios nors iš šių pušų šakos. Visi žino, kuo buvai, visi tyli, kad turi Fridą, - švokščia i Hanso ausi Fritzas.

Hansas ir vėl lyg stipriai subartas šunelis, susitraukia, išbala ir jo rankos visai matomai dreba.

- Ja, bet aš to svetimo negaliu pakesti... Supranti Fritz, taip būti negali! - lyg baimės siaubo apimtas šnibžda Hansas.

- Ja, ja, kaip tu uniformą dėvejai, anuomet taip pat daug kas sake: - Taip būti negali... o juk daug kas nukentėjo, o dabar tyli? Hans, nurink, užmiršk, nematyk, negirdėk... ji žino, ką daro! Štai užsirūkyk, juk visas man atidavei, rytoj ir vėl turesi... Turesi... šokoladą dabar veik niekas nevalgo. Tik tu, ji ir jie jį kremta... Žinok, daug kas pavydi, bet tyli.

- Hans, jei gali, tu iš čia kuriam laikui pranyk. Palik ją viena. Man tai būtų nuostolinga, kito tokio vartotojo neturesiu. Yra kas geria, tik ne tokiomis gėrybėmis moka...

- Ja, negaliu...

- O kodėl negali? - klausia jo Fricas.

- Kaip aš be jos?

- Tai žmonėms nesirodyk. Kam čia ateini šokti? Žinai pavydas... Ji tokia šauni mergužėlė... O, Frida, kas jos nenori? Kiti tavo vietoje nematytą, nežinotą, ką ji daro, su kuo ji draugauja... Cigaretės, šokoladas... Supranti?

- Ar daugiau, Fritz, neturi?

- Gana, juk pusę litro išgėrei?

- Duok, jei turi, cigaretes rytoj atiduosiu...

Ir Hans šoka, šoka su visomis ir visi šoka. Jos visos limpa prie jo, kaip bitės prie medaus.

Vidunaktyje Hansas vieną jų lydėdamas išsina į pušyną. Niekas ne-

protestuoja, visi tyli, skirstosi. Hans ne tik turi stiprius raumenis, bet dar ir Fridą.

Vokietijos šiaurės pajūryje pušyne stūkso apleista karčiama. Čia šeštadienio vakarais šoka vokiečių jaunimas. Hanso jų tarpe nebematyti. Kur jis? Niekas nežino, visi tyli, niekas nesidomauja.

Frida taip pat kažkur dingo. Sako, svetimos kariuomenės igulos dalinys kažkur kitur iškeltas.

Tik šlubis, tas su ilenktu šonu Fritzas čia atsilanko. Jis pakampėse selina ir ištroškusius gerti - vaišina. Armonika čirškia, vokiečių jaunimas šoka. (N)

1946 m.

Svarstyтина

Rašo J. Pelenauskas

"A.L." Nr.10(18) p.Gilutis savo straipsnyje "Pagalvokime ir apie tai" paliečia daug sveikų ir gražių minčių. Iš tiesų, laikas kaip patvinusi upė bėga, valandos ir dienos negris, o ar daug mes nuveikę savo buvimą šiame krašte pateisinti?

Žinoma, jau nesimato išblyškusių veidų, žalių kelnių ar dryžuotų BALFo sermėgų, palapinėse ar barake groja daugialempiai radijo aparatai, sakoma, kad kaikur dygsta pastogės, atseit, "vilos". Viso to, palyginus, permaža, kad grįžę galėtumėme pateisinti politinio tremtinio vardą.

Organizacija - informacija - vienybė, šitie trys terminai turėtų mus lydėti sunkiame mūsų kelyje. P.Gilutis kaip tik tuos klausimus bando iškelti, bet kiek aš supratau, labai bendromis formomis. Pritardamas straipsnio minčiai, siūlyčiau veikti konkrečiai. Artėja minimo "išsilaisvinimo" (suprask - sutarties baigimo) laikas. Daug asmenų pajus stipresnę Australijos žemę po savo kojomis, bet ar neatsitiks, kad daugumas savo "laisvę" nusivils ir gal net grįš į buvusias sąlygas? Taip pasielgti vers informacijos trūkumas bei pirmieji nepasisekimai, kurie pavieni žmogų labai staigiai užklumpa. Tai rašydamas turiu galvoje, kad jau dabar būtų laikas prie didesnių lietuvių kolonijų miestuose, kaip pav. Melbourne, Sydnejuj, Adelaidėje, ikurti privataus pobūdžio, bet visiems žinomus, informacinius vienetus. Jie turėtų sekti ir registruoti galimybes įsikurti naujai į miestą atvykstančiam lietuviui. Žinoma, tai nelengvas ir daug pasišventimo artimui reikalaujantis darbas, bet būtinas.

Kai kas gali prikišti per didelį kolektyvizmą, jau spėjusį igris-ti Wokietijoje. Tačiau, tai būtų informacinė tarnyba, tikslu padėti naujai "išsilaisvinsiam" tautiečiui, be partinio nusistatymo ar socialinės padėties skirtumo.

Kas dar būtų veiktinga, tai amatininkų, kaip mechanikai, staliai, šaltkalviai, registravimas. Yra žinoma, kad kai kurios firmos miestuose protarpiais ieško didelio skaičiaus įvairių specialistų, teikdamos apgyvendinimą ir mokėdamos gerą atlyginimą. Pavienis žmogus to gal

net nepastebės, bijos rizikos, būdamas netikras sąlygomis, ir tuo būdu progos neišnaudos. Atatinkamas asmuo arba organas galėtų tai nuosekliai iširti ir savo tautiečius informuoti.

Negalima to darbo niekam primesti, bet manyčiau, kad būtų tiksliausia, jeigu jo imtųsi miestuose arba jų apylinkėse gyvenantieji lietuviai inžinieriai. Juo labiau, kad su kvalifikuotų specialistų žodžiais labiau skaitytųsi ir atskirų firmų vadovybės.

Iš patirties žinome, kad sveika organizacija masę veda geru keliu. Australijoje jau turime ne vienos lietuviškos organizacijos užuomazgą, kaip ALD arba LKF. Bet tai kitokių tikslų organizacijos su skirtingais uždaviniais. Pajėgaus informacinio centro, kuris patenkintų visus atvykstančius pasigendame.

Spaudą, tiesa, turime, bet redakcijos per daug apkrautos pačiu laikraščių išleidimo darbais ir todėl šiais gyvenimiškais reikalais turėtų rūpintis kiti asmenys, palaikydami kuo glaudesnius ryšius su redakcijomis.

Iškelti klausimai gali atrodyti turį tendenciją skaidyti ir taip netvirtą Australijos lietuvių šeimą ir pažeisti esamų organizacijų kompetenciją. Manau, kad informacija, kur ji bebūtų koncentruojama - prie A.L.D.-jos Centro ar prie "A.Lietuvio" redakcijos - ne tik kad nepažeistų jų kompetencijos, bet tik dar labiau pabrėžtų jų veikimą.

Būtų gerai, kad šiais reikalais suinteresuoti daugiau pasisakytų "Australijos Lietuvyje".

S V E T I M O J E S A L O J E
J u o z a s M i k š t a s

Atsekusiam mano pedomis neramiu
dienų draugui J. Almiui - Jūragiui.

Štai jau surandam salą, mums nemiela, tuščia,
Nejaukia, svetima; ji laikinai priglaus mus.
Gal nerami butis ne amžinai užklius čia,
Juk niekad nenutilsta gimtų pakrančių šauksmas.

Šviesias viltis, lyg fakelus aukštai iškėlę,
Lemties naktų tamsybese, audringom jūrom,
Klajoję, lyg vaiduoklišių laivų šešėliai,
Į horizontus ateities akis pražiūrom.

Ir SOS ne kartą mes laimingai šaukė,
Pavargusiomis kojomis vėl jaučiam žemę.
Nors nežinia kas mus čia pasitiks, kas laukia,
Ir ką nauji klajokliški keliai mums lemia.

Yallourn North, 48.VI.19.

"LIETUVIAIS ESAME MES GIMĘ - LIETUVIAIS TURIME IR BŪT", SAKO DAINA,
IR TIK SODRIOSE LIETUVIŠKOS KULTŪROS GELMĖSE MES RASIME STIPRYBĖS
GYVENTI IR MIRTI LIETUVIAIS.

jau, kad lietuviai bent paviršutiniškai būtų okupantams malonūs. 1946 m. buvo daug partizanų. Buvo jų ir 1948. Daugumoje tai ūkininkai. Dieną jie dirbdavo laukus, o naktį vykdavo keršto aktus bolševikams. 1948 m. rugsėjo mėn. 5 km. nuo mūsų belaisvių stovyklos prie Raseinių jų buvo nušauti 3 lietuviai, rusų bernai. Kita proga prie Viduklės, vos 100 m. nuo mūsų stovyklos, jie pakorė lentpiuvės vedėją, kuris labai išnaudojo lietuvius. Rusai buvo labai nusigandę. Apie partizanų skaičių aš neturiu duomenų.

- Kokia dabartinė Lietuvos gyventojų materialinė būklė?

- Atrodo, kad Lietuvos ūkininkai dar turėjo ką valgyti ir kuo apsirengti. Jie nieko nebetaupydavo, nes nežinojo, koks rytojus jų laukia. Dar 1946 m. nebuvo kolchozų, bet 1948 jau labai daug. Ūkininkai apdedami dideliais mokesčiais; neistengdami jų apmokėti jie eina į maskoliškų dvarų vergiją kumečiais. Kolchozuose valstybė paima viską, ką ūkininkai uždirba, jiems palikdama tik darbą ir vargą.

- Kokia Tamstos nuomonė apie Lietuvos gyventojų moralinę padėtį?

- Nepavyks rusams išplėsti iš lietuvių katalikų tikėjimą ir tautiškumą. Jų kova veltui. Aš nekartą turėjau progos savo akimis įsitikinti, kaip Jūsų tautos vyrai ir moterys kantriai neša didžiąją vargo našta. Aš stebėjau lietuvių tautos jaunimą, kuriuo Jūs galite didžiuotis. Bolševikams nepavyks išnaikinti lietuvių tautos.

- Kaip Tamstai aplamai patiko Lietuva ir lietuviai?

- Mes - vokiečių karo belaisviai - laimejome lietuvių meilę. Mes atvykome į Lietuvą išbadėję ir alkani. Lietuviai buvo tie, kurie mus pavalgirdino, pagirdė, aprenge. Praneškite savo skaitytojams ir visame pasaulyje gyvenantiems lietuviams, kad mes visi esame nepaprastai dėkingi Jūsų kilnios ir garbingos tautos žmonėms už tą palaimintąją šilumą, kilnų krikščionišką žmoniškumą, kuri patyrėme suvargintoje ir išprievartautoje Lietuvoje.

- Ar aš galiu skaitytojams pranešti Jūsų pavardę?

- Patarčiau Jums to nedaryti. Del savęs ir savo artimųjų aš nieko nebijau, bet tuo pastatytčiau į pavojų daugelį Jūsų tautiečių Tėvynėje, kurie man tiek gero padarė. - Šiais žodžiais baigė pasikalbėjimą filosofijos daktaras, neseniai grįžęs iš anapus geležinės uždangos. - V. IN-
DRAJIS.

////////// L I E T U V I A I P A S A U L Y J E //////////

Tremtinių atstovų suvažiavimas.

Gegužės 18-19 d.d. Hanau stovykloje, Vokietijoje įvyko Tremtinių Bendruomenės Vokietijoje skyrių atstovų suvažiavimas. Dalyvavo 39 atstovai, eilė svečių, taip pat VLIKO, Vykdomosios Tarybos, Liet. Gaudoonojo Kryžiaus ir kt. atstovai. Suvažiavimas aptarė eilę svarbių ir aktualių reikalų ir išsirinko naują valdybą, į kurią įeina A. Kalvaitis, Grigolaitis, plk. Šlepetys, Noakas, Vyliaudas. 24 balsais prieš 12, 1 susilaukčius, priimta rezoliucija, kad VLIKas į savo sudėtį išileistų ir Maž. Lietuvos atstovą. Suvažiavimas vaizdžiai parodė, kad tremtinių istaigos nėra pakrikę ir didelės emigracijos metu. - V. I. -

Kaip vyksta Lietuvių Kalbos Vadovo spauzdinimas

Lietuvių Kalbos Vadovas, kurio su dideliu susidomėjimu laukia visi tremtiniai, sparčiai ruošiamas spaudai. Tokios didelės knygos spaudos darbą negalima sparčiai atlikti, tačiau, palyginus per trumpą laiką, jau padaryta daug. Kaip praneša pats jo autorius, Prof. Skardžius "Mūsų Kelio" Nr. 42, pirmosios Vadovo dalies rašomąja masinėle prirašyta 260 psl., o antrosios dalies - žodyno - 1315 psl. Panaudota apie 50 pagrindinių šaltinių, kurių tremtyje buvo labai sunku rasti. Duota labai aktualios ir retos medžiagos, kurios ateityje užsienyje nebebus galima gauti. Pasirūpinta duoti pačių reikalingiausių ir naujausių kalbinių žinių visiems visuomenės atstovams: mokytojams, rašytojams, spaudos darbininkams, dvasininkams ir visiems kitiems mūsų tautiečiams, kurie tik nori savąją kalbą geriau pažinti ir ją tinkamai išmokti. Visas surašyta paprastu būdu, be ypatingų kalbotyrinių "gudrybių". Vadovo spauzdinimui nupirkti kirčiuoti lietuviški ženklai. Vadovas jau renkamas didelėje Bielefeldo spaustuveje, Britų zonoje. Tikimasi, kad Vadovo spauzdinimas jau bus baigtas po 4 mėnesių. Tremtiniai Vokietijoje Vadovo išleidimui prenumeratos būdu jau sudėjo DM 10.000, bet knygos išleidimas atsieis tris kartus tiek. Laukiama, kad USA, Australijoje, Kanadoje ir kitur gyvenantieji tautiečiai kuo gausiau Vadovą prenumeruos ir parems jo išleidimą.

Perorganizuoja "Šviesa"

Daugelyje Vokietijos vietų veikė "Akademinio Jaunimo Samburis Šviesa". Organizacija lig šiol, verbuodama narius, ribojosi tik akademinio jaunimo. Nuo dabar "Šviesa" atsisako savo akademinio pobūdžio ir įsiekina į gyvenimą kaip "Samburis Šviesa".

Tremtinių inžinierių suvažiavimas

Gegužės pabaigoje Kemptene įvyko Lietuvių Inžinierių Draugijos užsienyje metinis skyrių atstovų suvažiavimas. Įdomią paskaitą skaitė prof. Kriščiukaitis. Prof. Kaminskas padarė pranešimą apie esamą politinę padėtį ir atliktus planavimo darbus, projektų paruošimus dėl Lietuvos atstatymo. Iš pranešimų paaiškėjo, kad šiuo metu sėkmingai veikia organizacijos skyriai Anglijoje, Švedijoje, Italijoje, Prancūzijoje, Australijoje, Kolumbijoje, Brazilijoje, Argentinoje ir USA. Brooklyno skyriuje yra 16 narių, Bostono - 8 ir t. t. Stiprus skyrius kuriasi Australijoje, kur yra nuvykę Prof. V. Žemkalnis, dipl. inž. V. Tuškenis. Nutarta persiorganizuoti į Pasaulio Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungą. C. V-ba lieka ta pati. Sekantis suvažiavimas numatytas suaukti USA.

VLIKAS į USA ?

Teko patirti, kad Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas (VLIK) svarsto galimybes perkelti savo būstinę iš Vokietijos į USA. Tuo tarpu sprendimas dar nepadarytas. Laukiama iš USA sugrižtančių p.p. Krupavičiaus ir Sidzikausko. Kaip žinoma, pastaruoju metu VLIKe iškilė labai aštrus nuomonių skirtumai tarp krikščionių demokratų srovių ir kitų į VLIKą įeinančių grupių. Linkėtina, kad VLIKas susitvarkytų viduje ir visas jėgas skirtų savo tiesioginiam tikslui - Lietuvos laisvei siekti. Teko patirti, kad VLIKas savo sudėtį nori praplėsti, išileidžiant ir diplomatinės atstovus.

Lietuvių dailininkų darbai

Atrodo, kad tremtinių knygų leidimas turėtų jau sustoti, bet nežiūrint emigracinio įkarščio vis dar pasirodo vertingų leidinių. Šiuo metu visus nustebino T.Vizgirda, išleidamas 2 tikrai gražius, liuksusinius leidinius. Vienas jų, tai "The Twelve Ravens" (12 juodvarnių). Iliustruota liaudies pasaka, kurią dail.V.Ratas iliustravo 9 medžio raižiniais. Formatas 24 x 30 cm.

Antrasis T.Vizgirdos leidinys - Viktoro Petravičiaus lino raižiniai. Ižangos žodis P.Jurkaus anglų ir lietuvių kalbomis. Formatas 39 x 49 cm. Tokių vertingų knygų išleidimas labai brangus. T.Vizgirda jų išleidimui investuodamas didelius pinigus, atliko tikrai patriotišką darbą.

Pasveiko dailininkas Adomas Varnas

Prancūzų zonoje gyvenantis dail.Adomas Varnas jau pasveiko.Jo liga tęsėsi ilgai ir per tą laiką ligonis labai sumenko.

Sergančius tremtinius ruošia emigracijai

Tam tikras skaičius visų tautybių tremtinių šiuo metu guli ligoninėse ar sanatorijose, kur jie yra gydomi. Nemažas skaičius yra džiovininkai. IRO pranešė, kad kai kurios sanatorijos veiksiančios dar porą metų. Mit-tenwalde būsianti įsteigta speciali sanatorija, kurioje sveikstantieji galės mokytis amatų ir čia jie bus ruošiami emigracijai.

Svetimtaučiai domisi mūsų skautais

Lietuvių Skautų Brolijos Spaudos Skyriaus vedėjas yra gavęs iš įvairių kraštų gražių atsiliepimų apie lietuvių skautų spaudą tremtyje. Neseniai naujai įsteigta vokiečių skautų vadovybė atsiuntė pluoštą jų spaudos.Įdomu, kad vienos jų knygos viršelis paimtas iš "Skautų Aido" viršelio (šv.Jurgis), piešto dail.Šapkaus. Kitoje vietoje atspaudintos tautiniuose rūbuose lietuviškos skautės.Knygelėje apie stovyklavimą kaip pavyzdys paimtas lietuviškas meno ornamentas papuošimams. Jugoslavų skautų laikraštis "Skautski Glasnik" persispauzdino net 4 paveikslus iš 1948 m. "Skautų Aido".

Knygu produkcija

Lietuvių Bibliografijos Tarnybos daviniais, 1949 m. sausio - balandžio mėnesiais Vokietijoje buvo išleista 40 lietuviškų knygų. Pernai metais per tą patį laiką išspauzdinta 63. Iš viso 1945.XI.11 - 1949.IV.30 d. LBT tremty užregistravo 818 neperijodinius leidinius. Vadinasi, kas metai tremtyje buvo leidžiama po 200 knygų. Sovietų daviniais, "tarybų" Lietuvoje per tą laiką buvo išleista 1500 neper.leidinių. L.B.Tarnyba nusiskundžia, kad eilė redakcijų ir leidyklų vis dar neatsiunčia savo leidinių. Istaigos adresas: Bibliografijos Tarnyba, (13b) Memmingen-Airport, Germany, US Zone.

Sustabdė darbą "Aistijos" leidykla

Dėl emigracijos ir stovyklos iškėlimo savo darbą sustabdė kooperacinė knygų leidykla "Aistija", Kaselyje. Paskutiniai leidyklos leidiniai buvo Vaižganto "Pragiedruliai", visi 3 tomai,"Dėdės ir dėdienės" ir F. Neveravičiaus, dabar gyvenančio Anglijoje, novelių ir apysakų rinkinys. Ši, vienintelė kooperatinė lietuviškų knygų leidykla tremtyje taip pat išvarė gražų darbo barą.

MUMS RAŠO IŠ SVETIMŠALIŲ LEGIJONO

Šiomis dienomis mes gavome vieno mūsų tautiečio laišką iš Afrikos, kur jis tarnauja Prancūzų Svetimšalių legijone. Įdomesnes laiško nuotrupas čia cituojame.-

"Teko apkeliauti gerą Afrikos gabalą ir virš 3 mėnesių išbūti dykumose. Kelionė buvo smagi, nors ir varginga, nes teko iki 24 val. važiuoti ir išsėdėti mašinoje. Vis tas pats dykumų vaizdas, nieko įdomesnio nematė. Bandėme pamedžioti stirnų, bet nors mūsų mašinos ir traukė neblogai, bet stirnos mus gražiai apstatydavo. Pats kelias buvo geras, nes galėjai iki 3 ar net 6 km. važiuoti į kairę ar dešinę; maždaug kas 2-3 km. matėsi baltai dažytų akmenų krūva, pagal kurias galėjom orientuotis. Vėliau važiuojom 2000 km. kompasu pagalba. Nepaprastai daug smėlio. Laimė, kad turėjome akinius ir ausis užsikimšome vata, o iš kišenių smėlį tiesiog išsipildavome. Sunkiau buvo su vandeniu, bet kartais naktimis sutikdavome arabų karavanus ir, tiesą pasakius, šiek tiek pasiplėšdavome. Nors ši žodį ir uždrausta mums vartoti, bet jei to būtume nedarę, šiandieną jums nė laiško rašyti negalėčiau. Žodžiu, mūsų gyvenimas čia yra gan įdomus, bet vargingas, o svarbiausia, daug sveikatos reikalaujantis. Teko 28 mėnesius būti ir Indokinijoje, bet ten klimatas geresnis. Ten karšta dienos metu, bet ir naktimis tekdavo nusirengti kaip Adomui, o čia naktį turi apsikloti net keliom dėkėm. Lietuvių čia vos tik 16, ir tie išsiklaide po visus kampus. Bet kartais susitinkam ir pasikeičiam spauda."

Kas norėtų su tautiečiais iš Afrikos susirišti, galite rašyti: Leg. Šimkus, G.P.L.E.M. 3 Cie. Agadin - Maroc., French Marocco.

O.L. Milašiaus minėjimas Buenos Airose

Gegužės 29 d. Buenos Airose įvyko iškilmingas garsiojo poeto O.L. Milašiaus 10 metų mirties sukaktuvių minėjimas. Programoje dalyvavo pianistas A. Kuprevičius ir smuikininkė E. Kuprevičiūtė. /ALB/

Lietuvė išradėja Argentinoje

Tremtinė provizorė J. Šimoliūnienė dirbdama p. Jonušo, taip pat lietuvių, firmoje, padarė svarbių išradimų chemijos srityje. Šiuo metu išradėja daro užpatentavimo formalumus. /ALB/

Lietuvių GRANDIS laimi Argentinoje

Lietuvių krepšinio komanda GRANDIS, kuri įeina į "Racing" sąstatą, žaidė prieš pajėgią "Barracas Junior" komandą, laimėdama rezultatu 39 : 19. Grandyje žaidžia: Aleksas Arlauskas, V. Čeplevičius, Vl. Bandžius, V. Antanuskas, I. Keibutas.

Neranda lietuvių paveldėjusio 40.000 dolerių

Čikagos policija praneša, kad paieškomas John Grigaliunas, vienintelis įpėdinis Johannesburge (Pietų Afrikoj) mirusio giminaičio, kuris paliko 40.000 dolerių vertės turta.

2 lietuviški dienraščiai Amerikoje

Pagal USA spaudos metraštį Amerikoje eina 4 lietuviški dienraščiai su 122.000 tiražu. Deja, bet 2 iš minimų dienraščių yra tik rašomi lietuvių kalboje, tikrumoje atstovaudami Maskvos propogandą. Tai Čikagos "Vilnis" ir Brooklyno "Laisvė". Kiti du dienraščiai, kurių bendras tiražas siekia 70.330 egz., yra "Naujienos" ir "Draugas", abu Čikagoje.

Lietuviška operetė Čikagoje

Balandžio 3 d., kaip praneša Naujienos, Čikagoje PIRMYN choras pastatė O.Štrauso operetę "Cukrinis Kareivis". Pastatymui vadovavo K.Steponavičius, vaidino vietinės meno jėgos. Pažymėtina, kad Pirmyn choras nuolatos ruošia įvairius muzikinius parengimus.

"Vargo biblioteka" ir "Apuokas"

Balandžio 1 d. proga Anglijoje buvo rotatoriumi išleistas humoro laikraštėlis "Apuokas", kuris turėjo nemažą pasisekimą. Coventry Lietuvių Savišalpos Draugija, matydama panašios literatūros stoka išeivijoje, pasiryžo perimti tolimesnį "Apuoko" leidimą, jį padaryti perijodiniu ir apimti visų po pasaulį išsisklaidžiusių lietuvių aktualijas. Tuo pačiu D-ja ryžtasi atskiomis brožiūromis leisti įvairias apysakas, romanus, lietuviškų vaizdų albumus ir pan.leidinius, "Vargo bibliotekos" vardu. Kol kas leidiniai bus spauzdinami fotostatinėmis priemonėmis ir gausiai iliustruoti.

Mirė Antanas Žymantas

Balandžio 2 d. Čikagoje mirė mūsų klasikės Žymantienės - Žemaitės sūnus Antanas Žymantas. A.Žymantas buvo pažangus USA lietuvių laikraštinkas, savo laiku leidęs laikraštėlį "Gyvenimas". Pastaruoju metu buvo "Naujienų" dienraščio korektorius ir skelbimų sk.vedėjas./N/

Diplomato Dr.Jurgio Šaulio palikimas

Pereitais metais Šveicarijoje miręs Dr.J.Šaulys paliko vertingą palikimą. Jis susideda iš 1) apie 3000 knygų, 2) senųjų lietuvių ir kitomis kalbomis laikraščių komplektų, atskirų numerių, iškarpu, 3) protokolų, žemėlapių, dokumentų, korespondencijų, jų tarpe labai vertingų. Neskaitant knygų, archyvo medžiagą sudaro 107 bylas. Visas archyvas yra velionies žmonos žinioje. Dr.K.Grinius USA spaudoje keldamas šitų turtų apsaugos reikalą, rašo: "Archyvas velionio žmonos įkainuotas būk tai 60.000 USA dolerių. Philadelphia (USA) universitetas būk jau nusiuntęs į Lugano savo atstovą tam pirkiniui įvertinti."

Lietuvis - ekrano žvaigždė

Šiuo metu vienas didžiausių prancūzų ekrano žvaigždžių yra Jacques Sernas (Jokūbas Šernas), žymiojo lietuvio veikėjo, pasirašiusio Nepriklausomybės akta, Jokūbo Šerno sūnus. Jis dabar yra 24 m.amžius ir šiuo metu filmuojasi Anglijoje. Jo motina p.Br.Biržiškienei parašiusi, kad jos sūnus, kuriam ji visą save atidavusi, esąs vertas tėvo vardo./LŽ/

Akademinis jaunimas Kanadoje organizuojasi

Toronte į Samburį susibūrė lietuviai studentai, kuriu čia yra apie 50. Valdybon išrinkti Juškaitis, Bajorūnas, Grabauskaitė, Greičiūnas, Gvildys.

USA leis lietuviškas knygas

Pastaruoju metu lietuviai katalikai suskato USA leisti lietuviškų knygų. Jų spaudos Draugija sudariusi jau ir redakcinę komisiją knygoms leisti, į kurią įeina: Prof.B.Vitkus, Prof.A.Vaičiulaitis, Prof.A.Kučas. Būsią leidžiamos grožinės literatūros, mokslo, religinės knygos, vadovėliai. Yra žinių, kad ir kitos srovės svarsto knygų leidimo klausimą.

licininkas jį pavadinęs blogu vardu ir smogęs į veidą. Įrodymui nurodė savo mėlyną akį ir kraujuotą kaklaraištį. "I thought Australia was a nice country" (aš maniau, Australija yra puiki šalis) - jis tarė. Teisėjas nurodė, kad teisingas būdas veikti yra iškelti bylą Policijos Komisarui. Kaltinamasis pabaltietis užtikrino, kad tai padarys. /TN/

E I T A R N E I T ? ...

Taip linguodami galvomis, tolimame Vakarų Australijos kampe, Bunbury, keletas lietuvių aptarė viešo pasirodymo scenoje esminius reikalus.

Ir kaipgi nesitarsi...

Savaitinėje kino apžvalgoje Pietų Australijos lietuviai kad deda Lenciugėlį ant vyno bačků, net visa sala juda. Ten vėl dainuoja, kitur trūkina vietinius krepšinyje. Žodžiu - užia aplinkui..

Australai prisisotinę panašia "propoganda" pradėjo bombarduoti ir Bunburiškius lietuvius.

- Jūs, sako, visi galite ką nors. Anava, vakar kine net vėjas kilo nuo ekrano pusės, kai lietuvaits sijonais metė. Visos kaip balerinos...

Taigi, anas vyno balius ten kažkur Adelaidėje, ir užtraukė tą "didžią nelaimę". Šposai pasiekė beveik kulminacinį tašką, kada Bunburio Repertory Club direktorius atsiuntė kvietimą dalyvauti su programa mėgėjų pasirodyme.

Čia ir prasidėjo: Eit - neit?...

- Kaliošais apmėtys - sako vienas.

- Pro aukštinių pasiūs - aimanuoja kitas. Bet išvadoje... -Eit!

- Kaip eit? - Sudainuosim... Ir vyrai ruošiasi, nes laiko - tik dvi savaitės.

Parenkama: Lietuva brangi, Nurink sesut ir keletas kitų liaudies dainelių. Lietuviai įterpiami programoje to beveik niekam nejaučiant. Palengva kyla uždanga. Devynių vyrų saulės nudeginti veidai šaltai sutinka visos Bunbury "grietinėlės" tiriamus žvilgsnius. Tonas - ir Lietuva brangi.

Švelniai paliečia pirmieji dainos garsai salės kontūrus. Salėje nė šnipšt. Kitas sėdi visai užmiršęs, kad pro burną pakaušis matosi, arba, kad burmistras ruošiasi praryti priešais sėdinti policijos viršininką.

Reikalą ypatingai pagyvino ir daug kuo prie jo prisidėjo pranešas estas p.Dagys. Jis nepagailėjo sveiko humoro publikai.

Plačiai skaitomas Vakarų Australijos laikraštis "Daily News" įsidėjo gana išsamų straipsnelį šiam pasirodymui paminėti. Tarp kita ko, pabrėžė, kad keturi iš dalyvavusiųjų dirbo Warooneje ir rižosi po 50 mylių važinėti bandymams. Aišku, ir mes negalime likti nepadėkoje warooniškiams. Pav: p.Plūkis su p.Rastučiu turėjo tą šeštadienį dirbti, bet reikalus taip įstengė sutvarkyti, kad ta dieną liko atiduota bendram mūsų lietuvių reikalui. Didžiausia padėka tenka chorvedžiui p.Januliui. Jo nedvejojimas nulėmė laimėjimą.

Baigdamas norėčiau prabilti į visus šito kontinento lietuvius. - Ne-
ra jokio: Eit - neit?...

- Eit! Eit - parodyt, kad mes ne tik kastuvą ar laužtuvą mokame valdyti. Parodyti, kad mes kultūringi niekšų mindžiojamos tautos vaikai, kad mes mokame save apginti, kad mes nesame perkami ar perduodami, o reikalui esant mokame ir kovoti už savo krašto ir kultūros lobių interesus. Eit, kad išaušus valandai ašaromis galėsime nuplauti nukankintos motinos kapą ir tyrą širdimi atsiprašyti:

"Mamyte, aš negalėjau daugiau - atleisk man..." - IGNAS

ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJA ADELAIDĖJE

Birželio 5 d. Adelaidės Katedros salėje įvyko visuotinis lietuvių katalikų susirinkimas, tikslu įkurti Šv.Kazimiero Draugiją. Ta proga pranešimą padarė veiklus Adelaidės lietuvių kapelionas kun.Dr.Jatulis. Jis paminėjo tokios draugijos gyvavimą N.S.W. valstybėje ir pabrėžė gyvenimo sąlygų iššauktą reikalą tokią draugiją įsteigti ir Adelaidėje. Susirinkusiems gyvai pritarus, Šv.Kaz.Dr. buvo įsteigta ir daugelis dalyvavusiųjų įstojo jon nariais. Pravestuose rinkimuose į valdybą buvo išrinkti: p.Plokštis, p.Gerulaitis ir p.Vasilius.

Adelaidės Arkivyskupas lietuvių reikalams pavedė Pirie Str.bažnyčią, prie kurios esančioj salėje daromi lietuvių susirinkimai. Minėtoj salėj Šv.Kaz.Dr. yra numaćiusi įkurti lietuvišką skaityklą bei biblioteką ir suorganizuoti anglų kalbos kursus.

Adelaidės lietuviai nutarė pastatyti paminklus dviem lietuviams, palaidotiems Adelaidės West Terrace kapuose. Tam reikalui visiems lietuviams, gyv.Pietų Australijoje, kiek bus žinomi jų adresai, bus išsiuntinėti aukų lapai. - DALYVIS

// A U S T R A L I J A //

NAUJI DARBO PAJAMŲ MOKESČIAI

Nuo š.m. liepos mėnesio Australijoje sumažinami darbo pajamų mokesčiai (Income tax). Čia dedame lentelę, pagal kurią kiekvienas galės apskaičiuoti, kiek jam bus atskaityta mokesčiams iš kiekvienos savaitinės algos.

	s a v a i t i n ė s p a j a m o s						
	£ 6/-/-	£ 6/10/-	£ 7/-/-	£ 7/10/-	£ 8/-/-	£ 8/10/-	£ 9/-/-
VIENGUNGIS	5/6	6/6	7/9	8/9	10/-	11/3	12/9
VEDES BE VAIKU	2/6	3/6	4/3	5/3	6/3	7/6	8/6
VEDES SU 1 VAIKU	-/6	1/6	2/3	2/9	3/6	4/9	5/9
VEDES SU 2 VAIKAIS	--	-/6	1/3	1/9	2/3	3/3	4/3

L E N T E L Ė N E O F I C I A L I

Vedusiojo išskaitymai daromi tik, jeigu žmona uždirba ne daugiau kaip £ 100 metuose. Vaikai užskaitomi tikrai, jeigu jie yra mokesčių mokėtojo pilnai užlaikomi ir nevyresni kaip 16 metu arba mokosi ir yra nevyresni kaip 19 metų.

Vėl visuotinas angliakasių streikas

Nors angliakasių streikai Australijoje beveik niekad nesiliauja, nes vieniems dirbant, kiti būtinai streikuos, bet nuo š.m. birželio mėn. 27 d. vėl grėsia visuotino angliakasių streiko pavojus. Angliakasių Federacija reikalauja 35 val. darbo savaitės, padidinti atlyginimą ir kt. Pravestuose balsavimuose 99% angliakasių pasisakė už streiką. Pažymėtina, kad šis streikas oficialaus tribunolo laikomas nelegaliu ir galima laukti streikuotojus patraukiant teismo atsakomybėn.

Bus importuojama anglis

Pietų Australijos Elektros Trestas importuoja anglį iš Afrikos. Šio mėnesio gale numatoma gauti pirmuosius 25.000 to. Atrodo keistoka: Australija guli ant anglies, o anglis vežama iš Afrikos...

Televizija Australijoje

Ministeris pirmininkas Mr. Chifley pareiškė, kad yra svarstomos praktiškos televizijos įvedimo Australijoje galimybės. Radijo pramonės kalbėtojas pareiškė, kad televizijos priimtuvas čia kainuotų nuo 80 iki 100 svarų. Ekranų dydis svyruotų tarp 17,5 x 12,5 cm. ir 75 x 50 cm.

Benzinas be kuponų

Aukštasis teismas neseniai paskelbė sprendimą, kad benzino racijonavimas yra nelegalus ir nekonstitucingas. Tuo būdu per vieną dieną visi automobilistai galėjo pirkti kiek tik nori benzino. Manoma, kad bus steniamasi, gal kitoje formoje, benzino racijonavimą vėl įvesti.

Auga santaupos bankuose

Šiuo metu Commonwealth Savings Bank indėlių suma siekia £ 696336.000 (1938 m. buvo £ 240.432.000). Asmeniui vidutiniškai tenka apie £ 90.

Prašo vyriausybės remti teatrus

Ministeris pirmininkas Mr. Chifley priėmė delegaciją iš Profesinių Sąjungų Tarybos (ACTU) sekretoriaus ir Muzikų Unijos pareigūnų, kurie išreiškė savo pageidavimus kultūriniais Australijos reikalais. Prašoma sukurti naują ministeriją kultūros ir švietimo reikalams. Taip pat buvo prašoma visose steitų sostinėse įkurti (arba ikūrimą remti) nacionalinius teatrus su operos ir dramos sezonais. Šiam reikalui vyriausybė prašoma bent £ 50.000 paramos metuose.

Nori grietinės

Daugelis mūsų, tur būt, pasigedome grietinės šitame turtingame krašte. Grietinę gaminti yra uždrausta, kad kuo daugiau sviesto būtų eksportuota į Angliją. Šiuo metu pieno pramonės veikėjai daro žygių federalinėje vyriausybėje, kad draudimas būtų nuimtas.

KAS SKAITO RAŠO - "AUSTRALIJOS LIETUVI" UŽSISAKO

U Ž S I E N I S

PREZ. TRUMANAS PRIEŠ KOMUNISTUS MOKYTOJUS

Vašingtonas, VI.9 - Prezidentas Trumanas pareiškė, kad mokytojai, kurie priklauso komunistų partijai, negali būti skiriami į JAV mokyklas mokytojauti.

"MAŽIAU BAIMĖS" DEL HONGKONGO.

Singapuras, VI.10 - Britų gynybos ministeris, grįždamas iš savo kelionės į Hongkongą, pareiškė, kad jis visiškai optimistiškai nusiteikęs dėl Hongkongo gynybos. "Šių dienų Hongkongas yra ne tas, koks buvo 1941 metais. Mes tvirtai ginsime šią teritoriją, kurią apginti mes esame pasiruošę", - pareiškė toliau ministeris.

KOMUNISTAI ŽYGIUOJA KINIJOJE.

Singapuras, VI.10 - Nacionalistų kariuomenė evakavo Kanchow miestą komunistams priartėjus per 45 mylias. Kanchovas yra tik 225 mylios nuo Kantonu. Vyriausybės nariai pradėjo evakuotis iš Kantonu į Čunkingą.

KIRPĖJAS - KOMUNISTU ŠNIPAS.

Vašingtonas, VI.10 - Federalinis Tyrinėjimų Biuras praneša, kad pavyko susekti komunistų šnipą, įsitaisiusį Naujosios Meksikos vietovėje, vadinamoje Whitehands, kuris norėjęs nufotografuoti naujus svaidomųjų ginklų bandymus. Žinios buvo numatytos perduoti rusų armadaai Meksikoje.

PANIKA NEW YORKO BIRŽOJE.

New Yorkas, VI.13 - Pasiūlymas New Yorko biržoje vertvinių popierių (akcijų, obligacijų ir kt.) buvo toks netikėtai didelis, kad viena diena atnešė apie viena milijardą dolerių nuostolio. Per paskutinius keturis metus vertybės popierių kursas dar niekad nebuvo taip žemai kritęs. Ir toliau viešpatauja pesimistinės nuotaikos. Tai artėjančio ūkio kriziu ženklai.

RASTA NAFTOS ITALIJOJE.

Milanas, VI.13 - Oficialiai pranešama, kad Italijoje rasti naftos išteklių, kurie, kaip pareiškama, gali privesti prie didelio ūkio perversmo Italijoje.

TRIESTAS NORI PRIE ITALIJOS.

Triestas, VI.13 - Šešios pro-itališkos partijos gavo įvykusiuose balsavimuose 56.823 balsus iš 87.802 balsų. Įdomu, kad iš 30.997 balsų, paduotų prieš, Kominformo komunistai gavo 17.145, tuo tarpu Tito "komunistai" gavo vos 1866. (Balsavimu norima nustatyti, ar Triestas jungias prie Italijos, ar lieka laisvas, ar jungias prie Jugoslavijos).

UŽDRAUSTA "GELTONOJI SPAUDA" PRANCŪZIJOJE.

Prancūzų tautos parlamentas paskelbė dekretą, kuriuo uždraudžiami platinti visoje Prancūzijoje priešdoroviniai leidiniai. (Ž)

ARKIVYSKUPAS POLICIJOS PRIEŽIŪROJE.

Praga, VI.17 - Iš Pragos pranešama, kad Monsinjoras Josef Beran, Pragos arkivyskupas, paimtas policijos priežiūron. Prie įėjimo į jo rūmus stovi sarvbiniai, ginkluoti automatiškais ginklais.

Du kiti aukšti dvasiškiai areštuoti.

GUDŲ PARTIZANAI TEBEKOVOJA RYTUOSE

Vokiečių spauda dažnai duoda žinių apie partizanų veiklą Baltijos kraštuose, Gudijoje ir Ukrainoje. Nemažai rašoma apie gudų partizanų vadą Mituszko, kuris vadovauja didelei gudų partizanų grupei, veikiančiai Lucko-Brastos, ir net Kauno-Vilniaus apylinkėse. Net Maskvos radijas kartą pasakė, kad ši "gauja" yra sumušta. Tačiau partizanų radijas šią žinią atšaukė. Prie partizanų esą prisidėjo ir nemaža vokiečių iš sovietų okupuotų Vokietijos sričių, ypač Rytų Prūsijos; partizanus remia ir pabėgę vokiečių karo belaisviai.

Vienas belaisvių patekęs į partizanų veikimo sritį su lėktuvu, kuri jis pavogęs Gorkio miesto aerodrome. Jo žodžiais, daugelis partizanų tebesiliko sunkiai prieinamuose bunkeriuose lydos - Molodečno rajonuose. Praretėjusias partizanų eiles papildė jauni vyrai, kurie bėga nuo mobilizacijos į raudonąją armiją.

LEGALIZUOTI ABORTAI JAPONIJOJE.

Japonijos Geroves Ministerija paskelbė, kad nuo birželio 24 dienos legalizuojami abortai. Abortai leidžiami, jeigu gimdymas grėsia motinos sveikatai arba jei neturtinga motina negalinti naujo prieauglio išmaitinti.

NUSILEIDO Į VEZUVIJŲ

Prof. Guiseppe Imbo, Vezuvijaus observatorijos direktorius, ir du jo asistentai, pasiekę kalno kraterį, nusileido lynu 300 metrų į kraterio gerklę. Buvo konstatuota, kad nesama žymių Vezuvijaus išsiiveržimui. Paskutinis išsiiveržimas buvo 1944 metais.

BOMBONEŠIAI PRIEŠ SKERIUS...

Vakarų steitams Jungtinėse Amerikos Valstybėse grėsia skerių antplūdis, galis sunaikinti derlių. Žemės ūkio ministerija pasiuntė lėktuvus, kurie svaido į skerių apšėstas vietas nuodingas bombas, juos naikindami.

KETURI DIDIEJI DAR TEBEPOSĖDŽIAUJA

Paskutinėmis žiniomis, Keturi užsienių reikalų ministrai Paryžiuje, visai netikėtai nutarė tęsti slaptus posėdžius. Numatoma, kad pirmadieni, VI.20 d., bus paskutinis posėdis. Nors spaudai žinių neduodama, tačiau informuoti šaliniai skelbia, kad siekiama vienaip ar kitaip išspręsti Vokietijos problemą, kuriai norima "leisti gyventi", ir Austrijos taikos sutartį.

DARBININKAI PRIEŠ NACIONALIZACIJĄ

Londonas. - Metinė Dabako Darbininkų Unijos konferencija 15.000 balsų prieš 7.000, nutarė atmesti pasiūlymą nacionalizuoti tabako pramonę.

//////////////////// PASAULIO IVYKIŲ PARAŠTĖJE //////////////////////

IR UODAS KEPSNYS...

Žinios iš Paryžiaus praneša, kad "Keturi Didieji", po kelių slap-
tų posėdžių, vis dėlto pasiekė toki susitarimą:

1. Sudaryti iš užsienių reikalų ministrų pavadoctojų komisiją, kuri tęs stūdijas dėl Vokietijos taikos sutarties ir dėl Berlyno su visa Vokietija suvienijimo;
2. Isteigti vokiečių komitetą Berlyne keturių komendantų priežiū-
roje, kurio pareiga rasti būdą galutinam blokados panaikinimui;
3. Pasieltas bent ribotas susitarimas dėl Vakarų ir Rytų Vokietii-
jos prekybinių mainų.

Kai nėra nieko daugiau, liūtas nutveria kartais ir uodą. Vis, mat,
"užkandās" ir keturi "liūtai", atmetę vieni kitų "en block" projektus
bei projektų projektus, susitarė, pagaliau, sudaryti naujas komisijas,
kurios, sudariusios dar pakomises, vėl leis veltui laiką blusinėdamos
neatmezgamus mazgus.

O reikalą suprasti nėra jau taip labai sunku. Rytus ir Vakarus ski-
ria ne detalės, bet principai, pagrįsti visai skirtingomis filosofi-
jomis. Klausimas aiškus ir nedviprasmiškas: arba j ū s (Vakarai), ar-
ba m e s (Rytai). Kitokio pasirinkimo nėra ir jokios konferencijos,
ministrų ar pavadoctojų, jo neišspręs. Ši problema, vėliau ar anks-
čiau, bus išspręsta tik Marso lauke.

IR KOMINFORMAS POSĖDŽIAUJA.

Kominformo vadai paskelbė, kad baigti svarstyti planai, kuriais
siekiama suintensyvinti spaudos kampaniją ir stiprinti ūkiškas sank-
cijas prieš Tito režimą Jugoslavijoje.

Iš informotų šaltinių patirta, kad bus suaktyvinta propaganda ir
prieš Atlanto pakta bei Europos atstatymo programą.

"Didiesiems" besprendžiant "taikos" sutartis su Vokietija bei Aust-
rija, Kominformas, kurio vienas atstovas sėdi šalia "Trijų Didžiųjų",
skelbia bekompromisinią karą. Tai, tiesą sakant, nėra kas nors nauja -
karas eina jau nuo 1917 metų ir jo atskiros fazės būna tai intensyves-
nės, tai vėl lėtesnės, prisitaikant prie laiko reikalavimų. Stambus
krislas akyse - Jugoslavija. Ji blokuoja Kominformui kelią į Italiją,
kur komunistai visais atvejais tikis žymios paramos. Dėl to ir Komin-
formo planuose toli ne paskutinę vietą užima pastangos sutriuškinti
"iškrypelį" Tito ir atstatyti Jugoslavijoje "tikrąją demokratiją".

Kitomis žiniomis, Tito ruošias paremti, pirmon eilėn ūkiškai, Jung-
tinės Amerikos valstybės bei Anglija. O kuri pusė ūkiškai stipresnė -
ir aiškinti nereikia.

PREZ. TRUMANAS TVIRTINA: KAD KRIZĖS PAVOJAUS NESĄ.

Vašingtonas, VI.16. - Prez. Trumanas pareiškė, jog jis netikis, kad
J.A. Valstybės yra masinės bedarbės ir ūkio krizio išvakarėsė.

Tačiau Jungtinės Automobilių Darbininkų unijos pirmininkas pareiš-
kė, kad šiuo metu esą 3,5 mil. bedarbių. "Mes įsitikinę, kad jeigu
mes turėtume šiuo metu krizį, tai galėtume nustoti ne tik mūsų namų
ir ūkių, bet ir laisvės". - "Šis krizis būtų Stalino triumfas".

 //////////////// IŠ VISUR IR APIE VISKĄ ////////////////

Lietuvos sosto pretendentas -- i teismo sale

"Žinomasis" Francais Pons turi manija dėtis esat kunigaikščių ki-
limo. Suklastojęs kai kuriuos dokumentus ir jų fotokopijas, prisistatė kaip Jeans Pons de Burbon. Kaip burbonų palikuonis jis pareiškė pretenzijas i... Lietuvos sosta., kuri, esą, Liudvikas XV pažadėjęs vienam iš jo prosenelių. Savo pretenzijas "Lietuvos Karalius" išdėstė ir JTO. Pretendentu susidomėjo policija. Užuoť pakliuves i Lietuvos sosta, balandžio men. buvo pasodintas i teismo sale už dokumentu vogimą, klatojimą, vardo pasisavinimą./E/

DP vaikai lagaminuose keliauja i USA...

Iš vyr. IRO būstines emigracijos skyrius praneša:
 - "Būna atsitikimų, kad DP kūdikiai, neturi 6 mėn. amžiaus, yra slapta įdedami i lagaminus ir paaimami i laivus. Tuo norima apeiti bendrą nuostatą, kad vaikai, neturi 6 mėn. amžiaus, neturetų būti vežami laivais."

Butų klausimas

Australijos spaudoje pasirodė idomių minčių del butų trūkumo. Nurodoma, kad Melbourne priemiesčiuose įvairūs pietu Europos žmonės gyvena taip susigrūdę, kad eilinis australas to negali nė įsivaizduoti. Kai itelas nori atsikviesti savo tautietį i Australija, jis nedvejodamas jam išrašo buto garantiją, nors pats jau gyventų su 7 žmonių šeime viename kambarėlyje. Idomiausia, kad naujasis atvykęs, paprasčių paprasčiausiai tame kambarėlyje ant grindų pasideda matracą ir miega. Tuo tarpu anglai imigrantai negali atvykti del butų garantijų stokos.

Kiek kainuoja kostiumas

Tasmanijos avių sugintojai neseniai išskaičiavo, kad angliškos medžiagos kostiumas, kuris pardavinėjamas po 25 svarus, savyje turi australiškos vilnos už £ 1/12/10. Atskiras pozicijas kostiumo kaštuose sudaro: 7 sv.vilnos - £ 1/12/10, dažymas - £ 3/12/-, prekybininkų komisija - £ 1/16/- ir siuvėjui už siuvimą - £ 10/17/.

Kalinys gavo £ 50:000

Pietro Pappalardo, 65 metų itelas kalinys, jau trečius metus kalis kalėjime, paveldėjo 50.000 svarų vertės turta iš savo tėvo USA. Jė nelaimė laimėje yra ta, kad paveldėtą turta privalo atsiimti pats asmeniniai. Jis kalėjimo viresnybes paprašė atostogų..

Rusija - "kultūringiausias pasaulio centras"

Sovietų kompozitorius D. Šostakovič pareiškė, kad "Maskva tapo pasaulio kultūros centras". Šostakovičius rašo: "Vašingtono valdytojais bijo mūsų literatūros, muzikos ir mūsų taikingų kalbų del to, kad tiesa kliudo jų užmačioms prieš taiką, laisvę ir tautų nepriklausomybę."

"Šventa sovietų intelektualo pareiga yra demaskuoti reakcionierišką buržuazinio meno charakterį, kuris nuodija masių protus."

Idomu, kas ko labiau bijo: Vašingtonas bolševikinės "teisybės" ar Maskva "vašingtoninių melų"?

=====

Nepamirškite atnaujinti AUSTRALIJOŠ LIETUVIO prenumeratą II pism.

L A I Š K A I R E D A K C I J A I

P. Redaktoriam,

Pereitam AL numerų skaitome Railtono "Penketuko" straipsnį "Kaip mes ten iš tikrųjų pabėgom", kuriame aš gerokai "vanojamas" dėl kažkokių nesutvarkytų reikalų ir kenkimo geram lietuviui vardui.

Norisi pridėti, kad spausdintas žodis - galingas ginklas, su juo galima žmogų ir padanges iškelti ir kartais neteisingai pasmerkti. Todėl išvengimui neteisingų mano adresu kaltinimų prašau įdėti sekantį paaiškinimą.

1. Visus savo reikalus išvykdamas iš Railtono esu tinkamai sutvarkęs, o kas liečia mano asmeninius išsipareigojimus vienam kitam asmeniui, tai tie reikalai nesprenžiami spaudoje, bet asmeniškai.

2. Del klaidinimo visuomenės. Savo straipsniu aš nieko dar nesuklaidinau. Pirmo transporto "atbėgėlių" Melburne yra apie 100. Visi turim gerus darbus ir kambarius. Kaip jau minėjau, tas neliečia kitų transportų asmenų. Imigracijos D-tas ragina kai kuriuos grįžti į savo buvusias darbo vietas, tačiau iki šiolei dar nė vieno iš Melburno neišvyjo. Kaip bus ateity - nežinome.

3. Del mano kenkimo geram lietuviui vardui tai čia visai netiesa. Kai aš ir mano atbėgę draugai kartu su likusiais Railtone šventėme tautines šventes, rengėm parodėles, giedojom bažnyčiose, dainavom koncertuose ir kiek išmanydami kėlem gerą lietuvių vardą, - gyre mus Railtono visuomenė, gyre vietos klebonas, net vietos australiški laikraščiai apie mus rašė, kur buvo idėtas ir mano vardas. Tai nėra noras save išaukštinti, tik pabrėžti faktą.

Gyvendamas Melburne juo labiau pakenčiau geram lietuviui vardui. Tai gali konstatuoti ir Lietuvių Draugijos vietos skyrius.

Taigi, ginčus šiuo ir baigiu. Su tikra pagarba V. Kalytis
Melbourne, 1949.V.28 d.

R e d a k c i j a: Kiekvieną žinią bei informaciją apie geresnes darbo bei gyvenimo sąlygas mielai talpiname mūsų laikrasty, manydami tuo galesią pasitarnauti mūsų skaitytojams susirasti geresnį darbą ir butą. Ta pačia intencija patalpinome ir p. Kalyčio laišką. Tačiau pasirodė, kad p. Kalyčio patarimai (nors Redakcija juos gerokai apkarpe) buvę per daug optimistiški. Redakcija turi ir daugiau laiškų, patvirtinančių mūsų teigimą. Ne tik dėl paties "pabėgimo", bet ir buto gavimo bei darbo sąlygos nėra tokios puikios, kaip galima buvo susidaryti išpūdį perskaičius p. Kalyčio laišką. Palikdami visus asmeniškų reikalus nuošaly, kaip neįdomius skaitytojams, mes vis dėl to manome, kad p. Kalytis nenorėjo nieko suklaidinti ir vadovavosi tik kilniais norais, būtent, padėti tautiečiams, tačiau nepakankamai įvertinęs padėti.

Ir ateity Redakcija norėtų gauti informacijų iš visų tų vietų, kur lietuviai galėtų geriau išsikurti, tik viena sąlyga: informacijos turi būti realios.

Šia proga pabrėžiame, kad visokie darbo vietos keitimai galimi tik gavus Employment Service (Darbo Istaigos) sutikimą.

Ginčą tuo ir baigiame.

LIETUVIŲ KULTŪROS FONDO AUSTRALIJOJE
pirmajai apygardos valdybai išrinkti

T A I S Y K L Ė S

Lietuvių Kultūros Fondo Australijoje Organizacinis Komitetas, turėdamas galvoje, kad sudarymas teisėtos LKF Apygardos Valdybos reikalas yra pribrendęs ir kad šiuo metu dėl geografinių ir kitokių aplinkybių sušaukti visuotinę susirinkimą, kuris būtų kompetingas išrinkti valdybą, neįmanoma, nutarė rinkimus prarasti korespondenciniu būdu vadovaujantis sekančiomis taisyklėmis.

Bendrieji dėsniai

1. LKF Australijoje nariu yra kiekvienas lietuvis ir lietuvė, pareiškusi norą juo būti, sumokėjęs nario mokestį ne mažiau kaip 2 šilingu ir visomis išgalėmis prisideda(anti) prie LKF tikslų siekimo.

2. Kiekvienas narys ir narė turi aktyvinę ir pasyvinę rinkimų teisę (turi teisės rinkti ir būti renkami).

Rinkimų teisę pagal šias taisykles įgyja kiekvienas narys, įstojęs nariu iki 1949 m. liepos 17 dienos.

Kandidatų siūlymas

3. Pasiūlyti kandidatą į Valdybą turi teisės kiekvienas narys. Pasiūlymas atliekamas raštu (siunčiamas registruotu laišku), kuriame turi būti nurodyta siūlomojo kandidato pavardė ir vardas ir trumpa siūlytojo rekomendacija, t.y. siūlytojas nurodo motyvus, dėl ko jis manas, kad siūlomasis kandidatas galės tinkamai eiti LKF Valdybos nario pareigas. Ši pastaroji reikalinga tam, kad nariai turėtų bent minimalias žinias apie kandidatą, kurį jie ruošiasi rinkti Valdybon. Pasiūlęs kandidatą pasirašo po pasiūlymu.

Prieš pasiūlymą siūlytojas atsiklausia numatytą siūlyti asmenį, ar jis sutinka kandidatuoti.

4. Kiekvienas narys turi teisės pasiūlyti tik vieną kandidatą, išvengimui per didelio kandidatų skaičiaus. Siūlytojas pasirenka jam geriausiai žinomą asmenį, apie kurį jis galvoja, kad tas asmuo bus tinkamas eiti LKF Australijos Apygardos Valdybos nario pareigas.

5. Pasiūlymai, registruotais laiškais, siunčiami LKF Australijoje reikalų vedėjui šiuo adresu: Mr. G. Žemkalnis, Maffra PO, Vic.

Paskutinis pasiūlymų išsiuntimo terminas - 1949 m. liepos 10 d. Iki šios datos laiškas turi būti atiduotas į savo paštą.

6. Pasiūlytieji kandidatams skelbiami "Australijos Lietuvy" visų žiniai.

Kandidatų eilė nustatoma pagal pasiūlymų gavimo datas.

7. LKF Australijoje nariai skelbiami "Australijos Lietuvy"; iš paskelbtųjų sąrašų kiekvienas narys žino, kokie asmens yra nariais. (Žiūr. AL Nr 9(17) 24 psl. ir Nr 12(20) 18 psl.).

(sek. psl.)

- 30 -

Balsavimas

8. Kiekvienas narys prieš balsavimą gauna kandidatų sąrašą, pasirašytą ne mažiau, kaip dviejų Org. Komiteto narių. Iš gautojo sąrašo narys pasirenka penkis asmenis, o visus kitus išbraukia. Tą patį sąrašą deda į pridėtą voką ir siūnčia LKF Valdybos Rinkimų Komisijai tokiu adresu: Mr. P. Matiukas, Weroona Ave., Ascot Park, Adelaide, SA. Laiškas turi būti atiduotas paštui iki 1949 m. rugpiūčio mėn. 10 dienos.

9. Gautieji laišakai atplėšiami 1949 m. rugpiūčio mėn. 21 d. dalyvaujant Rinkimų Komisijos visiems nariams ir lietuvių spaudos bei visuomenės atstovams.

10. Pirmieji trys kandidatai, gavę daugiausia balsų, sudaro LKF Australijoje Apygardos Valdybą, o du sekantieji lieka kandidatais. Kandidatai, gavę po lygiai balsų, pirmumo teisę turi vyresnieji amžium.

11. Balsavimo kortelės (sąrašai) laikomos neteisėtomis, jeigu jos suplėšytos, pasirašytos balsavusiojo arba kitaip sugadintos, arba išsiųstos vėliau nustatytos datos. Jei palikta daugiau, kaip penki neišbraukti kandidatai, tai teisėtais laikomi penki pirmieji.

12. Rinkimams pravesti Organizacinis Komitetas pakvietė į Rinkimų Komisiją šiuos asmenis: Kun. P. Jatulį, P. Matiuką ir J. Vizbarą, visi gyv. Adelaidėje.

Revizijos Komisijos rinkimai.

13. LKF veiklai tikrinti tokia pat tvarka renkama Revizijos Komisija iš 3 narių ir 2 kandidatų.

14. Pasiūlymai kandidatų į Rev. Komisiją atliekami ta pačia tvarka kaip ir kandidatų į Apygardos Valdybą ir gali būti siūnčiami kartu su kandidato į Valdybą pasiūlymu viename voke.

Rinkimų rezultatai

15. Rinkimai laikomi teisėti, jei juose dalyvauja ne mažiau kaip 50% visų narių.

16. Rinkimų rezultatai skelbiami lietuviškoj Australijos spaudoj.

17. Išrinktoji valdyba pareigomis pasiskirsto savo tarpe.

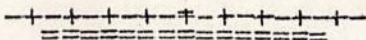
18. Apygardos Valdyba tolesnėje savo veikloje susiriša su LKF Centru JAV valstybėse ir vadovaujasi Lietuvių Kultūros Fondo įstatais.

LIETUVIŲ KULTŪROS FONDO AUSTRALIJOJE

Organizacinis Komitetas

(A. Bajorūnas, J. Glušauskas, R. Maziliauskas ir G. Žemkalnis)

Adelaide, 1949 m. birželio mėn. 18 d.

SKELBIMAI. PRANEŠIMAI. INFORMACIJOS

NAUJA TVARKA APIE UŽSAKYTAS IR IŠSIUSTAS KNYGAS.

Vietos taupumo sumetimais, ateityje gautų knygų užsakymų ne-skelbsime. Patyrimas parodė, kad iki šiol dar ne vienas siustas už-sakymas nėra dingęs. Užsakytosios knygos, kurios skelbiamos mūsų laikraštyje, tuoj pat siunčiamos užsakytojui. Apie išsiustas kny-gas skelbsime tik pavardes, kam jos išsiustos, kontrolės dėlei. Kai užsakymas nepilnai išpildomas, paaiškinsime Redakcijos atsakymuose. Kilus bet kokiems neaiškumams, tuojau prašome rašyti Redakcijai.

K N Y G O S I Š S I U S T O S -

Birželio 10 dieną:

J. Matikovui, V. Bukevičiui, B. Stankevičiui, T. Opolskiui ir J. Lanzevičiui.

Birželio 11 dieną:

R. Skėriui, Vyt. Breneizeriui, G. Žemkalniui.

Birželio 14 dieną:

Z. Sidaravičiui, P. Užubaliui, L. Garbaliuskui, Ant. Mickui, A. Bačiuliui, M. Vitkauskaitėi, J. Matikovui, N. Butkui, J. Metrikiui, E. Šumskaitėi, K. Tymukui, L. Stonikui, L. Jaroniui, Vyt. Kunčiū-nui, A. Vitkūnui, A. Undženui, S. Kurauskienei, P. Marčiūnui, P. Vaičiūniui, R. Antanaičiui, Ant. Karkonui, Leonui Lekniui, Vyt. Cinikui, Vl. Morkiui, Vinc. Malžinskui, Ant. Mickui, V. Sidabrai, Vacl. Aukštiejui, N. Butkūnui (Railton), Vinc. Meiliūnui, Jonui Gatavičiui, P. Valasinaivičiui, Alb. Alytai, Myk. Petroniui, Vincui Melnikui.

Birželio 16 dieną:

J. Matikovui, J. Šilainiui, G. Žemkalniui.

Birželio 18 dieną:

J. Baranauskui, V. Simniškiui, M. Lumpreikšui, Alg. Kružui, Vyt. Firinauskui, P. Užubaliui, J. Mockūnui, K. Kuniučui, A. Kaminskui J. Stakišaičiui, J. Šilainiui.

DIDŽIAUSIAS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS PIETŲ AMERIKOJE

ARGENTINOS LIETUVIŲ BALSAS

Eina kas dvi savaitės, didelio formato, plati pasaulinė ir vie-tos lietuvių gyvenimo informacija. Skaitydami lietuvišką spau-dą jungsimės į vieną Pasaulio Lietuvių Šeimą.

Kaina Australijoje metams 25 šil., pusei metų 12/6.

Užsisakviti galima per AUSTRALIJOS LIETUVIO Redakciją

SKELBIMAI. PRANESIMAI. INFORMACIJOS

NAUJI LIETUVIŲ KULTŪROS FONDO NARIAI.

69. Virbickas, Stasys, 70. NN. 71. Matiukas, Pranas.

Šia proga kviečiame visus mūsų skaitytojus rašyti Lietuvos Kultūros Fondo nariais. Iki liepos 17 dienos išrašę turės teisės dalyvauti pirmosios, taigi istorinės, Lietuvos Kultūros Fondo Australijoje apyerdos Valdybos rinkimuose. Nario mokestis tik 2 šilingai metams. Rašyti, pridėnant 2 šil. Postal Note arba pašto markutėmis šiuo adresu: Mr. G. Žemkalnis, Maffra P.O., Vic.

VEDYBINIS SKELBIMAS

Vedybų tikslu ieškau lietuvaitės. Esu 26 metų anžiaus, sveikas, mėgstu daugiau ramų gyvenimą.

Pageidauju panelę vidutinio ūgio, nevyresnę 24 m., sveiką. Su laišku prašau ir fotografiją, kuri reikalaujant bus gražinta.

Atsakysiu tik į rimtus laiškus. Rašyti: AUSTRALIJOS LIETUVIS (dėl Nr.110)

2, Weroona Ave,
Ascot Park, Adelaide

PINIGŲ SIUNTIMAS REDAKCIJAI

Pranešame, kad Money orderiai, siunčiami Redakcijai, turi būti adresuojami mokėjimo vieta ADELAIDE. Postal Notos siųsti geriausia neišrašytos, mes jas panaudojame įvairiems mokėjimams, neinkasuodami. Kur sunku pinigus Money orderiu ar Postal Notomis pasiųsti, galite nupirkti už atitinkamą sumą pašto ženklų ir mums atsiųsti.

AUSTRALIJOS LIETUVIO
Leidykla

Pranešame, kad gavome nedidelį kiekį LITHUANIAN ART IN EXIL. Nauji šios knygos užsakymai nepriimami, o tenkinami tik jau priimtieji anksčiau užsakymai. Be to, jos kaina 10 šilingu, nes leidėjas dėl įvairių priežasčių negalėjo duoti jos pigiau. Todėl į sąskaitas įrašome 10 šil.

LIETUVIŲ SPAUDA PASAULYJE.

1. KELEIVIS, 636 Broadway, So. Boston 27, Mass., USA. Kaina metams 3,50 dol.
2. AMERIKA, 417 Grand St., Brooklyn 11, N.Y., USA. Kaina metams 3,5 dolerio.
3. NAUJIENOS, dienraštis, 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., USA. Kaina metams 10 dolerių.

R E D A K C I J O S   A T S A K Y M A I

F. A d o m a i č i u i - Už paramą AL ačiū!

Juozi S t a k i š a i č i u i - Jus išrašėme kandidatu gauti Herlito Angliškai-lietuvišką žodyną. Už Jūsų taip žymią paramą - 21 š. - AL nuoširdžiai dėkojame. Didiname AL.

Iš Jūsų užsakytų knygų jau neturime "Bhagavad Gitos" ir gauti nenumatomą. 2 šil. yra Jūsų dispozicijoje.

V. P i l i č i a u s k u i - Lietuviškai - angliškų žodyną jau vėl gavome. Jūs taip pat gausite.

B. S t a n k e v i č i u i - Išsiuntėme užsakytas knygas (8/3), o likutį užskaitėme AL parenti. Ačiū!

A. M u n č e l i u i - Adresą pakeitėme (Jūsų laišką gavome tik VI. 11 d., nes buvo siustas į Leigh Creeką). "N. Aušros" užsakymas išsiustas IV.27 d. (Jūsų užsakymas gautas IV.22 d.). Del to V.18 d. tikrai dar negalėjote gauti.

V. S. - Kukanauzos Anglų kalbos gramatiką pasiuntėme. "Litauen - Antlitz eines Volkes" jau pritrūkome. Esame užsake daugiau, jei dar gausime, tuoj pat išsiųsime. Tuo tarpu 15 šil. įrašyta Jūsų sąskaiton.

J. P e n k a i č i u i - Prašomą žodyną išrašėme. P-no Beržinsko pranešimu, žodynai jau išsiųsti V.4 d. iš Kanados. Kainuos 25 šil.

A. Č e r n i u i - Adresas nebuvo pataisytas dėl mūsų neapsižiūrėjimo. Dabar pataisėme. Pinigai už žodyną įskaityti AL prenumeratai iki 1950 metų vasario 1 dienos.

M. L u m p r e i k š u i - Už paramą AL ačiū! "Stores" ir toliau..

J. P e l e n a u s k u i - Laikraštis Jums visą laiką be pertraukos siunčiamas į Corio, Grammar School. Turėtute gauti.

A. K r u ž u i - "Metų" tuo tarpu jau neturime. Dail. Jonynas žadėjo dar atsiųsti. Turėjome vos keletą egz., kurie išsiųsti jau senai užsisakiusiems. "Lithuania" albumų tik-ką gavome ir tuoj išsiųsime.

K. P r a š m u t u i - Už paramą AL ačiū!

K. K u n i u č i u i - "Litauen-Antlitz eines Volkes" jau pritrūkome. Tikinės dar gauti. 15 šil. yra Jūsų sąskaitoj.

J. B a r a n a u s k u i - Liet.-anglišką žodyną išsiuntėme VI.18. Mūsų neapsižiūrėjimas. Danokėjimas 17 šil. gautas.

V. B u k e v i č i u i - Liet.-angliškas žodynas tikrai Jums išsiustas V.26 d. registruota siunta iš Adelaidės pašto. Jei negausite per kokią 10 dienų - praneškite, ieškošime.

V. V y š n i a u s k u i - "Bhagavad Gita" jau neturime ir gauti nenumatoma. 2 šil. Jūsų dispozicijoje. Be to, dar 2/7 yra likę, taip pat įrašyti Jūsų sąskaiton.

Vyt. F i r i n a u s k u i - Už paramą AL nuoširdus ačiū!

KULTŪROS FONDA, BEKURIANT

Pabandykime pasijusti ateities istoriku, betyrinėjančiu, tremtiniais pasivadinusiu, lietuvių politinių emigrantų gyvenimą ir paliktus pėdsakus DP barakuose ar kareivinėse. Daleiskime, mes verčiame lapą po lapo Raudonojo Kryžiaus valdybų ir revizijos komisijų posėdžių protokolus, laikraščių komplektuose randame ilgiausių straipsnių apie tekstus memorandumų, kurie būk tai buvę įteikti kadaise gyvenusiems ir valdžiusiems dideliems žmonėms, skaitome, kaip renkant "lagerių" komitetus (ir nepatinkamus kandidatus skundžiant kažkokiom tai įstaigom) buvo laisvinama Lietuva. Skaitome ir - žinot - stebimės: kokie jie visi tada buvo kovingi, kokie narsūs...

Bevertydami laikraščių ir žurnalų komplektus, bekilnodami anuomet išleistas knygas - susimąstome. 70.000 politinių emigrantų sugebėdavo metuose išleisti po 200 knygų. O tai jau gražus santykis. O didžiuliai laikraščių komplektai? Dailininkų parodos? Koncertai, akademinis gyvenimas? Moksliniai emigrantų profesorių darbai? - Taip, štai prie ko mes - būdami ateities istorikais - sustotume. Ne prie del savo primato besiginčijančių "laisvini- mo veiksnių" ir visokiausių komitetų, bet prie nužengto žingsnio kultūrinių laimėjimų srityje. Ir visą savo buvimą egzilyje mes ateityje tepateisinsime kultūriniais pasiekimais.

Tiesa, nemažai jau yra pasiekta, tačiau galėtų būti daugiau, nes kultūra nėra seikėjamas ar parduodamas dalykas, o - kaip sako A.J.Greimas - lėtais lašais iš individualinių filtrų teišsunkiamas eleksyras. Taigi, neseikėjamas eleksyras, kuriam ribų nėra ir būti negali. Ir šitoje vietoje pravartu išidėmėti Liūdo Dovydeno žodžius: "Turim organizacijų pašto ženklų rinkimui, meškeriotų, panešiotų marškinių paskirstymui, bet plačios kultūros organizacijos mes neturėjome. Pavyzdžiui, kad ir kaip Raudonasis Kryžius, žaizdos, pilvo ir dangos reikalams, - privalu turėti plačią organizaciją mūsų kultūros reikalams."

Šiandieną, besikuriant LKF Australijoje, verta šiuos žodžius prisiminti ir susimąstyti. Susimąstyti visiems - ir jau esantiems LKF nariams, ir ir neesantiems, ir juo besidžiaugiantiems, ir kreivai į jį besidairantiems. LKF nėra momento būtinybės padarinys. Jis peplatus ir gilus savo apimtimi, kad tenkintųsi vien egzilinių dienų paskaidrinimui, ir įvairiai suprantamu "reprezentavimusi". Jis turi išsiplėsti ir išsiplėsti, apgaubdamas visą žemės rutulį, kur tik randasi bet kokia lietuviškosios kultūros kūryba. Jis stovi aukščiau įvairiausių parapijinių ir neparapijinių, srovinių ir "vienybinių" organizacijų, nes jo paskirtis - ugdyti tikrąją lietuviškosios esmę - lietuviškąją kultūrą.

Ir čia Australijoje, išsisklaide, išstatyti begaliniam nutautėji mo pavojui, medžiaginiai beturčiai ir išsiilgę tyros lietuviškos širdies, kurkime stiprų ir galingą Lietuvių Kultūros Fondą, išugdykime iš jo ištisą sąjūdį ir tokio sąjūdžio šešėlyje mes išliksime nuoširdžiais lietuvišiais ir tauriais žmonėmis.

R.MARIUS

